

LÄSARFRÅGA: HUR DRIVER JAG BODELNING MED TVÅNG?

Sociionomen

KVALIFICERAT SOCIALT ARBETE OCH PSYKOTERAPI

#7
2021

TEMA

**It-psykoterapi:
Är ditt inre liv
skyddat?**

TENDENS

**1980-talstrend
ute: Kommunala
HVB åter i ropet.**

Efter att Sebastian Stakset brutit helt med Kartellen och drogerna har hans liv präglats av utåtriktat socialt arbete.

NY LIVSTRO

Sebastian Stakset, hiphopartisten, hittade Gud och driver nu ett HVB för kvinnor med missbruk och psykisk ohälsa.

ANNONS

Autism, ASD och annan NPF-problematik

Nyhet!

Familjehem
för barn och
ungdomar

HVB
pojkar 14-19 år

Placeringsförfrågan 010-16 00 676
www.insikten.info

Socionomen åter i rampljuset

För andra gången nominerad till Tidskriftspriset,
Årets Tidskrift Fackpress.

Helt underbart fantastiskt att Socionomen är nominerad till Tidskriftspriset, Årets Tidskrift Fackpress

igen! Det är andra gången Socionomen är nominerad i denna kategori. Första gången var 2016 och jag minns kvällen då hela redaktionen samlades på Tidskriftsgalan i Stockholm – vi satt på första parkett när champagnekorken flög i taket!

Då var vi tillsammans, kära socionomer, både under galamiddagen och på telefon efteråt.

EN PASSION – så beskriver man bäst mitt arbete med Socionomen. Under de tjugo år jag varit chefredaktör och ansvarig utgivare har varje dag, varje ögonblick med tidskriften varit ett äventyr. En utvecklingsresa som endast är möjlig om man som chefredaktör har en genuin kunskap om sitt ämnesområde och ett verkligt intresse för dem tidskriften berör. Det var detta jag och Per-Olof Kristenson, Socionomens grundare, hade gemensamt. Förutom journalisthögskolan var vår gemensamma nämnare de teoretiska och praktiska kunskaperna i socialt arbete. Tack vare denna kombination har vi lyckats bedriva oberoende journalistik

kring kvalificerat socialt arbete och skapa den profiltidning som varit banbrytande inom socialt arbete mellan åren 1987 och 2021.

TYVÄRR HAR VI under en längre tid kunnat konstatera att demokratin och den oberoende journalistiken är hotad världen över. Självständiga tidskrifter är inte längre självklart och journalistik formas inte sällan utifrån kommersiella intressen och blandas ihop med kommunikation och marknadsföring. En viktig uppgift för mig som chefredaktör är att skydda Socionomen från detta för att behålla kvaliteten i journalistiken. Med största sannolikhet är det därför vi nu är nominerade på nytt.

EN STOR ELOGE också till mina skickliga formgivare; Ulrika Sandh som gett Socionomen en ny kostym och Louise Bååth som är vår AD och löpande formger tidskriften. Alla träffsäkra reportrar, fotografer och illustratörer ska också fram i ljuset. Men viktigast av allt; utan er socionomer hade Socionomen aldrig existerat.

Lena Fugelmærk

→ **VAD TYCKER DU?**

Hör av dig till mig med åsikter! lena@socionomen.se

Socionomen

Socionomen är den ledande oberoende tidskriften för kvalificerat socialt arbete och psykoterapi. Den är prenumererad och utkommer med åtta nummer per år. Ägare är Akademikerförbundet SSR. Tidskriften Socionomen, A4, Bondegatan 21, 116 33 Stockholm
Besök: Bondegatan 21 Telefon: 0708-17 44 37

Socionomen ansvarar ej för inskickat material som inte är beställt.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**

Lena Engelmark
0708-17 44 37
lena@socionomen.se

**WEBBREDAKTÖR
& REPORTER**

Jenny Palmqvist
0703-944323
jenny@socionomen.se

**FORSKNINGS-
REDAKTÖR**

Hans Swärd,
professor
hans@socionomen.se

ART DIRECTOR

Louise Bååth
louise@a4.se

**PSYKOTERAPI-
REDAKTÖR**

Pia Litzell Berg,
leg. psykoterapeut
pia@socionomen.se

FOTO OMSLAG
Ylva Sundgren

PRODUKTION
A4 Text & Form

SKRIBENTER

Tim Andersson
Jennie Aquilonius
Annika Sjöberg
Thomas Lerner
Fredrik Rubin

REDAKTIONSRÅDET

består av yrkesverk-
samma personer inom
socialt arbete. Kontakt-
uppgifter finns på
socionomen.se

SOCIONOMEN.SE

Nyheter och fördjupning om
socialt arbete och psykoterapi

PRENUMERATION

Akademikerförbundet SSR
08-617 44 00, knappval 5
prenumeration@akademssr.se
Prisuppgifter och info finns på
socionomen.se/prenumerera/

ANNONSBOKNING

Robin Zackrisson på
Bengtsson & Sundström Media
08-442 00 13
socionomen@bs-media.se
Utgivningsplan på
socionomen.se/annonsera/

TRYCKERI

Norra Skåne Offset,
ISO 14001- och
ISO 9001-certifikat.
Socionomen finns även som
taltidning. Kontakta redaktionen
för information.

Akademikerförbundet SSR

09 I KORTHET

Aktuellt: Följ med bakom socialtjänstsekreessen.

20 IT-PSYKOTERAPI

Tema: Paradigmskifte för psykoterapi; Så lyckas du med behandlingen.

FOTO: YLVA SUNDGREN

Sebastian Staksets dynamiska liv blir film.

40 SEBASTIAN STAKSET

Porträttet: Ny gudstro hjälper honom att hålla ihop sitt sociala liv.

52 VÄGLEDER SOCIONOMER

Bildreportaget: Kuratorn och experten Lisa Sand berättar hur du hjälper din patient genom den existentiella krisen.

65 KRÖNIKA

Thomas Lerner: "Tillvarons relationer skapar hela tiden nya möjligheter för oss."

ALLTID I SOCIONOMEN

C-UPPSATSTÄVLINGEN **50** DEBATT **60**
RECENSIONER **63** KRÖNIKA **65** KRYSS **70**

ILLUSTRATION: REBECCA ELFAST

FOTO: SAMUEL UNÉUS

BERGSTRÖMS

Utbildning & Behandling

UTBILDNINGAR 2021

BERGSTRÖMS UNDERVISNINGSDAGAR ÄR FREDAGAR OCH LÖRDAGAR

KBT steg 1, Grundläggande psykoterapi

Normal "klassisk" psykoterapiutbildning. Ges både online och fysikt. Sök i tid!

2 ÅR, 40%, 46 NÄRVARODAGAR **STHLM:** 23–24 SEP 2022 **GÖTEBORG:** 23–24 SEP 2022 **MALMÖ:** 11–12 FEB 2022

Grundutbildningen i KBT är
auktoriserad av sfKBT!

TBU Tolvstegsbehandlare

En professionell tolvstegsbehandlare är speciellt kunnig och erfaren i hur Anonyma Alkoholisters tolvstegsprogram kan användas i reguljär behandlingsverksamhet och hur de tolvstegens livsvisdom och filosofi kan överföras pedagogiskt till andra.

DISTANS 2 ÅR DELTIDSSSTUDIER **ONLINEUNDERVISNING:** START 23–24 SEP 2022

ATU Alkohol- och drogterapeut

Diplomerad A-terapeut är en kvalitetstitel. Innehåller bl a Matchning, AngCop, RePro, KBT, 12-steg och existentiell terapi.

3 ÅR, 66%, 24 NÄRVARODAGAR **ONLINEUNDERVISNING:** START 23–24 SEP 2022

ATU & AHTU är
auktoriserade av FAD
fadsverige.se

AHTU Anhörigterapeut

En alltmer efterfrågad diplomutbildning. inkl KBT, 12-steg, familjeterapi, existentiell terapi m.m.

2 ÅR, 50%, 18 NÄRVARODAGAR **ONLINEUNDERVISNING:** START 23–24 SEP 2022

www.bergstroms.org | info@bergstroms.org | 08-642 42 88 | 0705-53 84 35

ANNONS

Har du plats för en till vid middagsbordet?

Vi letar efter familjer som har ett överskott av tid, utrymme, engagemang och kärlek.

Är du intresserad av att bli familjehem? Ring 060-17 04 24 eller besök oss på nytida.se/blifamiljehem.

I korthet

TEXT: HANS P.A. KARLSSON

S FLER NYHETER
FÖLJ FLÖDET PÅ
SOCIONOMEN.SE

FOTO: GÖTEBORG STAD

Pratbänkar – ett led i omsorgen av äldre

ÅLDREOMSORG. Gulfärgade och extra bekväma pratbänkar har placerats ut av Park- och naturförvaltningen i Göteborg på uppskattade besöksplatser. Insatsen är en del av uppdraget Åldersvänliga Göteborg där syftet är att motverka ensamhet och

uppmuntra till oväntade möten i offentliga miljöer.

Tillsammans med mer än 1 000 andra städer i världen arbetar Göteborg för att bli en bättre plats att åldras på genom att ta vara på seniorers erfarenheter och engagemang.

Olika typer av våld värderas olika

VÅLD. Ny studie visar att olika våld värderas olika. Blir en man slagen av en kvinna anses det inte lika allvarligt som omvänt förhållande. Psykiskt våld betraktas som mindre allvarligt än fysiskt.

Forskarna hoppas att studien ska bidra till en mer rättvis bedömning av våldsbrott med hänsyn till de kommunikationssvårigheter och förutfattade meningar som råder.

14 700

nya bostäder började byggas under andra kvartalet 2021. En ökning med 2 procent jämfört med samma kvartal 2020.

KALENDARIUM Seminarier

1/11

Psykisk hälsa och skolan

SKR arrangerar en digital heldagskonferens om psykisk hälsa och skolan. Du får lära dig mer om olika arbetssätt för att unga ska må bättre.

9–10/11

Socionom- dagarna

Given mötesplats för dig som är socionom. Du träffar kollegor och diskuterar frågeställningar som är viktiga för dig i din profession. Info: socionomdagarna.se

24–26/11

Socialchefs- dagarna

Temat är "Våga visa vägen – att navigera i framtidens socialtjänst". Hur fungerar vår värld när vi lagt coronapandemin bakom oss och har en ny socialtjänstlag? Intressanta föreläsare! Info: socialchefsdagarna.se

C-uppsattävlingen
fortsätter på
sidan 50.

20%

av unga flickor har utsatts för upprepade sexuella övergrepp.

ILLUSTRATION: GETTY IMAGES

Internationell studie: Ungdomar har klarat pandemin bra

UNGDOMAR. 5 000 ungdomar, 15–19 år, från fem olika länder har fått redogöra för hur de påverkats av restriktionerna under pandemin. De farhågor som funnits om allvarliga negativa konsekvenser för psykisk ohälsa och riskbeteenden visade sig inte finnas hos majoriteten av ungdomarna. En förklaring kan vara att just denna generation vuxit upp med sociala medier i sin vardag och är vana att umgås via dem.

De svenska ungdomarna rapporterade minst pandempåverkan på sina liv. Forskaren Nóra Kerekes från Högskolan Väst vill ändå uppmana vård, skola och socialtjänst att vara förberedda på att det finns en grupp ungdomar som har drabbats hårt av krisen genom sömnproblem, förstärkt stress, ångest och depression.

Övriga deltagande länder är Vietnam, Serbien, Marocko och USA.

” Avgörande är inte chanserna du får – avgörande är hur du förvaltar dem. ”

Lena Engelmark, chefredaktör och ansvarig utgivare för Socionomen, i ledaren Soc nr 7/2009 om inre utveckling och livets möjligheter.

Föräldraprogrammet "Ladnaan" hjälper nyanlända

MIGRATION. Många nyanlända föräldrar upplever rädsla för svenska myndigheter och känner sig maktlösa i sitt föräldraskap. Nyanlända ungdomar påverkas i sin tur av konflikter med sina föräldrar som befinner sig i ett upplevt utanförskap.

Forskaren Fatumo Osman, Högskolan Dalarna, har undersökt vilken hjälp som fått betydelse för föräldrar, barn och samhälle. Resultatet av studien blev föräldraprogrammet "Ladnaan" som på somaliska betyder "en känsla av hälsa och välbefinnande". Programmet innehåller både samhällsinformation och metoder som bygger på anknytning för att utveckla känslighet gentemot sina barn.

Föräldrarna har genom "Ladnaan" fått bättre psykisk hälsa, ökad tillit och tillfredsställelse i föräldraskapet samtidigt som barnen fått färre problem med aggression och utageranden.

FOTO: GETTY IMAGES

Ökning av sexuella övergrepp bland unga

UNGDOMAR. Ny studie från Ersta Sköndal Bräcke högskola visar en försämring på alla fronter när det gäller sexuell exploatering, självskadebeteende och sexuella övergrepp på ungdomar. Ökningen av övergrepp är tydlig sedan förra studien 2014 då var femte gymnasieelev uppgav att de blivit utsatta. Nu är det var fjärde elev och främst flickor.

En förklaring till ökningen kan också vara #metoo-hösten 2017 som gör det lättare för unga att förstå var gränserna går.

”Jag vill öka respekten för vår yrkeskår”

FOTO: EMMA LARSSON

Auktoriserade socionomen Anna Welin skildrar den sekretesskyddade arbetsgången när barn omhändertas med tvång. I skönlitterär form.

Allmänhetens insyn i socialtjänstens svåra arbete hindras av stark sekretess. Bilden av vad som sker vid exempelvis ett omhändertagande av barn blir lätt obalanserad och svår att förstå. För att komma runt problemet har Anna Welin belyst processen ur såväl socialsekreterarens som de biologiska föräldrarnas och familjehemmets perspektiv med påhittade personer. Boken är trots det full av fakta och som tidigare vetenskapsjournalist har Anna behållit den journalistiska blicken samtidigt som socionomidentiteten har vuxit sig allt tydligare.

Vad vill du förmedla med berättarformen?

– Jag upplever inte att den verklighet som jag möter inom socialtjänsten överensstämmer med den bild som finns generellt i offentligheten och det ville jag ändra på. Jag vill öka respekten för vår yrkeskår och flera socialsekreterare som har läst säger att de känner igen sig. Människor som inte haft insyn säger att de har fått större förståelse.

Ett tema i berättelsen är socialsekreterarens sårbarhet när hot kommer i samband med ett omhändertagande, något som varit aktuellt efter rapporteringen om tystnadskulturen i Göteborg.

– Jag anser att det är viktigt att se över utsattheten vid myndighetsutövning, både för socialsekreterarens skull och för dem vi är satta att skydda. Det är inte rimligt att socialsekreterare far illa i tjänsten.

Hans P.A. Karlsson

→ ANNA WELIN

BOR: En kommun i Skåne
AKTUELL MED: Debutromanen ”För barnets bästa”

Vetgirig?

PRENUMERERA PÅ SOCIONOMEN

Teckna en prenumeration på Socionomen, Sveriges ledande tidning om socialt arbete och psykoterapi.

Endast
29 kronor
i månaden*

*Endast 29 kronor i månaden för medlemmar i Akademikerförbundet SSR, övriga 39 kronor i månaden.

En chans för familjen

Grödbygården ligger i nordöstra Skåne, i en by omgiven av hav, sjöar och bokskogar. I frisk miljö skapar vi förutsättningar att ta fatt i den utvecklingsstråd som slagit knut baserat på vår långa erfarenhet och unika kompetens. Genom behandling hjälper vi barn och föräldrar till trygga relationer. I utredningsuppdrag vägleder våra noggranna observationer till val av insatser.

Vill du veta mer? Ring 0456-229 41 eller besök www.grodbygarden.se

Grödbygården
EN KUPAD HAND FÖR LIVET

Utredning – Behandling – Akut

Vi är ett HVB-hem för familjer sedan 1986. Vi erbjuder en trygg och utvecklingsstimulerande miljö för både barn och vuxna. Och har så gjort i över 30 år men vi är inte nöjda med det utan jobbar hårt för att fortsätta utvecklas!

Nanolfsvillan är beläget centralt i Finspång och har plats för 8 familjer som bor i egna lägenheter. Vi arbetar såväl med traditionella behandlingsplaceringar, utredningar som med kortare, flexibla placeringar.

Vi har idag ramavtal med 191 kommuner.

Besök www.nanolfsvillan.se eller ring oss på 0122-159 89 så berättar vi mer.

www.nanolfsvillan.se • tel. 0122-159 89

Förebygg hedersrelaterat våld och förtryck hos unga!

I vår utbildning i den lösningsfokuserade metoden Fria zoner får du kunskap och pedagogiska metodmaterial till att arbeta stärkande och rättighetsbaserat med unga som lever i en hederskontext.

För mer info om oss och våra utbildningar se freezonesweden.se

För alla ungas rätt till ett liv i frihet

FreeZone
SWEDEN

LÄSARFRÅGAN

Bostad hindrar separation

FRÅGA. Kvinnan och mannen skiljde sig för två år sedan. Bodelningen är inte klar på grund av att mannen håller sig undan delgivning och bostaden har därför inte kunnat säljas. Kvinnan har ordnat med eget, tillfälligt boende men kommer inom kort att vara bostadslös eftersom tillgångar till kontantinsats är låsta i bostaden. Hon har egen inkomst i form av anställning men har även periodvis varit sjukskriven.

Kvinnan får samtalsstöd utifrån våldsutsatthet och är fortsatt utsatt för psykiskt våld från mannen. Hon når inget avslut i relationen eftersom processer fortsatt pågår vad gäller delgivningen. Kan socialtjänsten hjälpa och stötta vidare på något annat sätt i detta ärende?

Madeleine Strandberg
socialsekreterare

Anna Hollander
FOTO: PRIVAT

SVAR. Det finns möjligheter att driva på en bodelning med tvång. Delgivning sker då genom så kallad spikning eller kungörelse. Den strategin kan användas om till exempel mottagaren håller sig undan (38–39§§ Delgivningslagen, prop.2009/10:237 avsnitt 12.11).

Det framgår att bostaden bör säljas så snart som möjligt. Dagens höga bostadspriser motiverar också att en försäljning kan komma till stånd snarast. Kvinnan behöver vara aktiv att genomföra detta och socialtjänsten kan stötta och hjälpa henne i den processen.

En bodelning bekostas av den enskilde. Bodelningsförrättaren bör förstå situationen och kunna ge råd för hur en försäljning av bostaden kan genomföras snabbast.

Det finns många banker som kan låna kvinnan pengar till en kontantinsats genom de tillgångar hon har bundna i bostaden. Socialtjänsten har också möjligheter att låna henne medel till en kontantinsats enligt 9 kap. SoL.

Den viktigaste uppgiften för socialtjänsten i den aktuella situationen är enligt min bedömning, främst beroende av kvinnans egen inställning, att hjälpa och stötta henne att få till stånd en försäljning av den gemensamma bostaden och skapa en stabil bostads-situation för henne och därigenom få slut på delgivningsprocessen och relationen till mannen.

Anna Hollander
Professor emerita

ILLUSTRATION: GETTY IMAGES

DILEMMAT

Min klient vågar inte lämna sin partner

DILEMMA. Hur hjälper jag som socialsekreterare en person som är våldsutsatt av sin partner att lämna relationen? Personen vill men är psykiskt bunden till sin partner.

Lotta Eriksson
socionom

LÖSNING. Din klient behöver hjälp i sin uppbrottsprocess:

Motivation är motorn. De flesta vill lämna när de ser ett annat liv framför sig, när de ser ett ljus i tunneln. Vad ser din klient?

Motstånd är energin. Ingen vill leva med våld. Våld normaliseras aldrig. Hur har din klients motstånd sett ut? Det krävs styrka för att leva med en våldsam person. Styrkan kan användas för förändring. Har din klient hjälp av sitt nätverk?

Ambivalens är bromsen. Vad består den av? Omsorg eller rädsla för partnern? Brist på stöd från nätverket? Vill inte gå miste om det som är bra i relationen?

Risker kan vara motor, energi och broms. Det är farligt att leva med våld, det kan vara farligt att lämna.

Hur har våldet sett ut, hur är barnens situation? Vilken hjälp och skydd finns i nätverket? Vad behövs från socialtjänsten?

Margareta Hydén
FOTO: PRIVAT

Margareta Hydén, Professor i socialt arbete.

Författare till boken *I skuggan av våldet. Barnen och deras sociala nätverks responser på våld i familjen.*

→ HAR DU EN FRÅGA OM SOCIALT ARBETE?

Hör av dig till lena@socionomen.se så sätter vi dig i kontakt med en expert.

Finns här för dig

128 000 medlemmar i facket har redan försäkring hos oss. Vill du också ha rådgivning, guidning och försäkringar förhandlade för dig och dina kollegor?

Välkommen in i gemenskapen på **akademikerforsakring.se**

**Akademiker
försäkring**

→ Är yrkestiteln leg psykoterapeut på väg att försvinna?

FÖR EXAKT TVÅ ÅR SEDAN, i Psykoterapitemat nr 7/2019, framhöll leg psykoterapeuten Birgitta Richardsson att hon var trött på att ständigt negligeras och mötas av hinder i sitt arbete på grund av att hon har en socionomexamen i botten av sin psykoterapeututbildning. Hon upplevde att hon inte respekterades utifrån sin yrkestitel till skillnad från psykologer med samma psykoterapeutlegitimation. Det här märktes också i lönekuvertet.

Hur har situationen utvecklats för socionomer med psykoterapeutlegitimation sedan dess?

– Åt fel håll, hävdar Birgitta Richardsson när Socionomen pratar med henne idag.

Förutsättningarna har förvärrats:

– Nu finns en tendens att man delar upp psykoterapeutprogram i 'inriktning specialist i klinisk psykologi', som endast leg psykologer som vill specialisera sig i psykologisk behandling/psykoterapi kan söka, och psykoterapeutprogram som även bjuder in professioner med annan grundutbildning där till exempel socionomer är välkomna. Det säger sig självt att en psykoterapeut som benämns 'specialiserad' har högre status än en som inte gör det.

Experter som Socionomen talat med ser en risk att själva yrkestiteln "leg psykoterapeut" kan försvinna. I förlängningen kan det innebära att psykoterapin mister sin plats i den offentliga vården. Detta kommer i sin tur att påverka vilken typ av utbildningar som erbjuds.

Birgitta
Richardsson

KOMMUNALA HVB-HEM PÅ VÄG TILLBAKA

De privata aktörerna skulle bli ett komplement inom den sociala barn- och ungdomsvården. I stället tog de över marknaden. Men kanske är pendeln på väg att svänga igen. Flera kommuner Socionomen pratat med försöker nu hitta bra lösningar på hemmaplan.

AV ANNIKA SJÖBERG ILLUSTRATION GETTY IMAGES

De privata aktörerna skulle bli ett komplement till HVB-hemmen i offentlig regi. Det var tanken då de släpptes in i den sociala barn- och ungdomsvården i början av 1980-talet. Så blev det inte. Marie Sallnäs är professor i socialt arbete vid Stockholms universitet och har följt utvecklingen inom den sociala barnvården under lång tid:

– I dokument från den här tiden står det att man ville få större diversitet i utbudet och utveckla nya metoder. Och så ville man kostnadseffektivera. Men när jag läser dokumenten i dag tänker jag att man var väldigt naiv, säger hon.

TIDIGARE ANSVARADE staten för barn- och ungdomsvården och de flesta behandlingshem drevs av landsting och kommuner, med undantag för några få som drevs av ideella organisationer. I och med Socialtjänstreformen 1982 blev det möjligt för fler aktörer att etablera sig, samtidigt som de idéer och organisationsformer från näringslivet som senare skulle utvecklas till New Public Management-vägen började få fäste. I slutet av förra seklet blev de privata aktörerna allt fler. Snart stod de bakom merparten av behandlingshemmen. Marknaden blev fragmentiserad och svår att överblicka och styrningen och kontrollen av hemmen var svag. Samtidigt som det startades många bra verksamheter hade vården av samhällets utsatta barn blivit en guldgruva för en del skrupelfria entreprenörer. Det började pratas om "vilda västern" och "cowboy entreprenörer" och vissa aktörer visade upp en påfallande hög avkastning.

Marie Sallnäs

Per-Inge Lidén

– Även om kontrollen successivt har blivit bättre finns det mycket kvar att önska. Det är fortfarande möjligt att bedriva dåliga HVB-hem, säger Marie Sallnäs.

I DAG DRIVS ungefär 75 procent av de behandlingsinriktade HVB-hemmen för barn och unga av privata aktörer. Och det tål att upprepas att verksamheten på många av dem är bra. Däremot har osäkerheten kring vårdens kvalitet, i kombination med höga kostnader, fått några av de kommuner som Socionomen pratat med att se över verksamheten. I Växjö vill man till exempel minska antalet placeringar och satsar på att stärka öppenvården.

– Vi tittar mycket på vad vi gör innan det går så långt som till en placering, berättar Rizana Mustedanagic, tillförordnad förvaltningschef för Arbete och välfärd.

Även i Sundsvall finns ett uttalat mål att färre barn ska placeras, och att färre av dem ska placeras hos externa aktörer. De har anställt en placeringskoordinator för att få bättre kontroll över kvalitet och kostnader och för ett par år sedan startade kommunen ett eget HVB-hem för unga med psykosocial problematik.

Det har även Karlstad kommun gjort. En utredning visade att ett hem i kommunens egen regi skulle ge bättre insyn i verksamheten, vilken vård och behandling barnet får och bättre kostnadskontroll. För ungefär fyra år sedan slog kommunen upp portarna till HVB-hemmet Charly och av de unga med psykosocial problematik som kommunen placerar på HVB-hem i dag hamnar ungefär hälften där, och den andra hälften hos externa aktörer.

– Det finns en stor grupp unga som fungerar ►

Nationellt register över HVB, stödboenden och särskilda boenden

• I mars 2021 fick Inspektionen för vård och omsorg, IVO, ett nytt uppdrag av regeringen. För att undvika att barn placeras där det förekommit missförhållanden ska IVO tillgängliggöra och upprätta ett nationellt register över HVB, stödboenden för barn och unga, samt särskilda ungdomshem. Registret kommer att innehålla tillsyns- och tillståndsinformation samt information från IVO:s omsorgsregister. Tjänsten utvecklas stegvis och ska vara klar i april 2022 men redan nu finns en första version med begränsat innehåll uppe på ivo.se, under Omsorgsregistret.

” Tidsbegränsa tillstånden att driva HVB-hem. Ställ tydligare krav på behandlingens innehåll och personalens kompetens. ”

stan ett tag.

– Det görs alltid en matchningsbedömning och eftersom vi har ett tätt samarbete med socialskreterarna är det lättare att få en bra helhetsbild och göra de bedömningarna, säger Ingmarie Bergman.

Inom kort öppnar även ett nytt behandlingshem i offentlig regi i Värmland. Bakom hemmet står Värmlands läns vårdförbund och där ska unga kunna få tillgång till hälso- och sjukvård i kombination med sociala insatser.

Längre söderut i landet, närmare bestämt

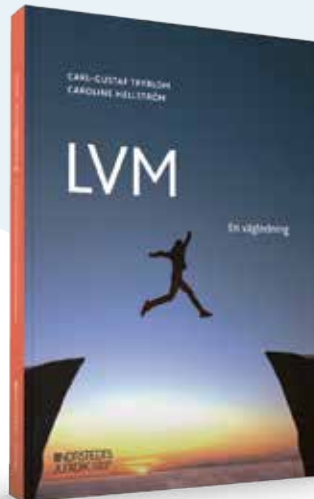
► bra hemma i Karlstad men som behöver en trygg och bra miljö. Det har dessutom visat sig vara billigare men det är inte i första hand därför vi gör det här, säger Per-Inge Lidén, ordförande i socialnämnden i Karlstad.

Han menar att de genom att driva ett eget HVB-hem fått bättre insyn i kostnadsläget, kunskap om pedagogik och vilka svårigheter som kan finnas. Det har även gjort kommunen till en bättre beställare när de ska köpa platser av externa aktörer.

– Jag förstår inte varför inte fler kommuner har behandlingshem i egen regi. Det är en stor fördel att ha en stabil kommunal verksamhet som kan kompletteras med privata alternativ. Det gäller inte bara HVB-hem utan även skolor och äldreomsorgen, menar Per-Inge Lidén.

Ingmarie Bergman är enhetschef för Karlstads HVB-hem Charly. Hon ser flera fördelar med att barnet kan stanna kvar på hemmaplan. De kan ha kvar sina positiva kontakter och gå kvar i samma skola samtidigt som det pågår ett arbete med föräldrakontakt och nätverket i övrigt. Men alla kan inte bo på Charly. Den som har ett aktivt missbruk eller kopplingar till gäng kan behöva flytta från

ANNONS

LVM

Carl-Gustaf Tryblom
Caroline Hellström
ISBN: 978-913902326-5

i Halmstad, finns inga konkreta planer på att starta något boende i kommunens egen regi, men frågan är ändå aktuell. Antalet placeringar har skjutit i höjden de senaste åren och i socialnämndens plan för 2022 ingår att hitta fler hemmaplanslösningar för barn och unga.

– Vi vill undvika att placera ungdomar långt bort och dyrt, och vill att det ska finnas något mer att erbjuda i Halmstad. Det ska vi titta på framöver, säger Ella Kardemark, ordförande i socialnämnden.

OM VI KOMMER få se fler HVB-hem i kommunal regi framöver återstår att se. För de kommuner som eventuellt funderar på att starta något eget kan det vara en förutsättning att gå samman för att få bättre ekonomi i verksamheten, särskilt för mindre kommuner. Samtidigt ser behoven väldigt olika ut så det behövs fler alternativ med olika inriktningar och Marie Sallnäs tror att kommuner även fortsättningsvis kommer att anlita privata HVB-hem i hög utsträckning. Däremot efterlyser hon en bättre kvalitetskontroll än i dag, och möjlighet att snabbare få bort HVB-hem med allvarliga brister. Hon föreslår bland annat att tillstånden att driva HVB-hem tidsbegränsas och att det ställs tydligare krav på behandlingens innehåll och personalens kompetens.

– I dag är det en betydande andel som saknar eftergymnasial utbildning inriktad på vård och omsorg. Det behövs högre formell kompetens och vi behöver arbeta med fortbildning och handledning, säger Marie Sallnäs.

Vid en placering måste kommunen också ta sitt ansvar och prioritera att följa upp hur ungdomen har det.

– Det ligger ett stort ansvar på kommunen. Man måste åka till hemmet och ha en regelbunden kontakt för är det inte en bra miljö måste man fånga in det. Ett behandlingshem kan vara en oerhört potent miljö, säger hon. ◀

**LSS – KONKRETA
ÄRENDEFRÅGOR**

Finn Kronsporre
ISBN: 978-913902477-4

**RÄTTLIG RAM FÖR
SOCIALTJÄNSTENS
HANDLÄGGNING**

Beatrice Nordebrink
ISBN: 978-913911672-1

**SAMHÄLLET OCH DE UNGA
LAGÖVERTRÄDARNA, 7U**

Lars Clevesköld
ISBN: 978-913902483-5

TIDENS TECKEN: IT-PSYKOTERAPI

Viruset tvingade ut psykoterapi på nätet.
Arbetar psykoterapeuten säkert och
med gott resultat?

AV **FREDRIK RUBIN** ILLUSTRATION **REBECCA EL FAST**

TEMAINNEHÅLL

Internetpsykoterapi.

FORSKNING

Det här vet vi om effekterna av internetbaserad psykoterapi. **22**

EXPERTEN

Kan vi vara säkra på att patientens innersta hemligheter inte läcker ut? **25**

TIDSLINJEN

Vägen mot internetpsykoterapi. **26**

RÅD OCH STÖD

Så lyckas du med behandlingen. **27**

"KAMERAN KAN VARA ENKLARE"

Tillgängligheten till psykoterapi har ökat med teknikens hjälp. **28**

PANELEN

Så har vi utvecklat internetbaserad psykoterapi under pandemin. **32**

Den 11 mars 2020 stängdes samhället ner till följd av pandemin. Plötsligt kunde mängder av patienter inte längre träffa sin psykoterapeut. I Sverige, ett av världens mest digitaliserade länder, vändes blicken snabbt åt internetbaserad psykoterapi.

Men frågan är hur effektiv nätets psykoterapi egentligen är i jämförelse med behandling ansikte mot ansikte. Cecilia Björkelund, senior professor i allmänmedicin vid Sahlgrenska akademien, har deltagit i en internationell studie baserad på 17 521 patienter om effekterna av internetbaserad kognitiv beteendeterapi (iKBT).

– Det vi ser är att textbaserad iKBT är lika effektiv som fysisk KBT för vuxna patienter med lindrig eller medelsvår depression. För många är det ett fantastiskt sätt att kunna ta till sig terapi utan att behöva resa till terapeuten, säger Cecilia Björkelund.

Ett något överraskande resultat, åtminstone för den fördomsfulle, är att effekten av iKBT visade sig vara god även för äldre personer.

– Det handlar om en ny generation vilken jag själv tillhör som ofta har en stor internetvana. Samtidigt har vi kunnat visa på att en avgörande faktor, precis som vid annan terapi, är att deltagaren är positivt inställd till behandlingsformen.

Av de 76 granskade studierna har man även kunnat peka på en negativ effekt.

– I vissa av studierna såg man att avslappning i iKBT var negativt.

Studien är den senaste i raden som bekräftar iKBT:s effekt. Men när det kommer till internetbaserad psykodynamisk terapi (iPDT) så är forskningsunderlaget mer sparsmakat.

SOM ETT LED I att komma tillrätta med kunskapsunderskottet kring iPDT valde doktoranderna Karin Lindqvist och Jakob Mechler att undersöka hur väl textbaserad psykodynamisk behandling fungerar för ungdomar med ångest eller depression. Björn Philips, professor i klinisk psykologi och legitimerad psykolog och psykoterapeut, är handledare och huvudansvarig

”Ungdomarna uppfattar att de har en relation till terapeuten trots att den sker via mejl och chatt.”

för studien som går under namnet Erica-projektet. Totalt har 76 ungdomar deltagit i ett första steg i åtta veckor. Grunden består av ett självhjälp-material och individuell feedback via mejl och personlig chatt 30 minuter i veckan.

– Utfallet var signifikant bättre för de ungdomar som gick behandlingen jämfört med kontrollgruppen som inte gick den. 56 procent förbättrades jämfört med 21 procent i kontrollgruppen. För dem som inte längre hade någon depression var det 35 procent i iPDT och åtta procent i kontrollgruppen, säger Björn Philips.

Vad som kom att överraska, åtminstone Björn Philips själv, var ungdomarnas upplevelse av kontakten med behandlaren.

– Ungdomarna uppfattar verkligen att de har en relation till terapeuten trots att den sker via mejl och chatt. Det är rätt fascinerande att de uttrycker sin uppskattning så tydligt.

I ett andra steg av studien jämfördes iPDT med iKBT på totalt 272 deltagare. Ungefär hälften fick en positiv förbättring av båda behandlingsmetoderna.

ÄVEN PER CARLBRING, professor i psykologi tillika legitimerad psykolog och psykoterapeut, har under lång tid studerat effekterna av internetbaserad terapi. I skrivande stund arbetar han med Sveriges i särklass största transdiagnostiska studie med 2 400 deltagare online.

– Både KBT och PDT har transdiagnostiska behandlingar, behandlingar som inte enbart fokuserar på ett problem eller diagnos utan tittar bredare på en samsjuklighet. I vår studie ska vi testa och jämföra dessa båda textbaserade behandlingsformer online.

Cecilia
Björkelund

Per Carlbring

Studien är en del i en allt mer växande flora som inte enbart tittar på effekterna av iKBT utan även riktar ljuset på iPDT.

– Psykodynamisk terapi på internet startade väldigt sent jämfört med KBT, man började också studera dess effekter betydligt senare. Tittar man på iPDT så finns det fortfarande få studier, säger Per Carlbring och fortsätter:

– Samtidigt visar de studier som gjorts på goda resultat. Det tycks som att både iKBT och iPDT fungerar för de patienter som bestämt sig för att aktivt ta tag i sina problem.

Per Carlbring menar att patienter generellt hellre väljer textbaserad internetterapi framför

videoterapi, samtidigt som andelen videoterapi kommit att öka.

– När man säger internetterapi så tänker nog många på de olika privata nätdoktorer som kommit nu på senare tid och som erbjuder videoterapi. Det är en väldigt intressant sak i forskning, inte minst eftersom dessa i princip inte är utvärderade. Det läggs väldigt mycket pengar på videomöten online just nu utan att vi vet särskilt mycket om dess effekt egentligen.

MEN ATT DET FINNS evidens för att olika former av internetpsykoterapi fungerar, är alltså belagt. Åtminstone för den patient som valt det själv och är välvilligt inställd. Men vad händer när patienter och terapeuter tvingas ut på internet på det sätt som skett under pandemin? Den frågan ställde sig bland annat Andrzej Werbart, professor vid Stockholms universitet som valde att studera övergången till psykoterapi på distans via video eller ljud.

– För vissa patienter och terapeuter så upplevs distansterapi enklare. Patienter öppnar upp sig och kommer in på tankar och känslor som de tidigare inte berört. Men för andra patienter blev det mycket svårare, de saknade den fysiska kontakten med två kroppar i samma rum.

I studien från psykologiska institutionen har patienter och terapeuter som varit med om sådan övergång intervjuats. Samtidigt gjordes en enkätundersökning med terapeuter som rapporterade om två patienter var, sammanlagt 99 patienter som delades in i två huvudgrupper, de med prestationsinriktad problematik och de med problem i nära relationer. Den senare gruppen upplevde generellt större svårigheter med övergången.

– Intervjuer med patienterna visade att de upplevde sämre kontakt med terapeuten och att patienten kände sig mindre känslomässigt närvarande. En del patienter upplevde också en förlust av terapeutiska ritualer, övergången mellan vardagslivet och terapin. Orsaker till upplevelsen verkade handla om icke-diagnostiska skillnader, ►

” Både iKBT och iPDT fungerar för patienter som bestämt sig för att aktivt ta tag i sina problem. ”

► snarare än om sådant som personlighetsdrag och anknytningsmönster, säger Andrzej Werbart.

Samtidigt studerades terapeuternas upplevelse av den påtvingade övergången. En enkätstudie visade att de flesta terapeuter upplevde krångel med tekniska hjälpmedel åtminstone inledningsvis. De med mest krångel upplevde också en försämring i samarbetsalliansen med patienten.

MEN DET ÄR INTE BARA psykoterapi baserad på video och ljud som kan ge negativa effekter. Det har forskaren och psykologen Alexander Rozental kunnat visa efter att ha granskat potentiellt negativa effekter av textbaserad iKBT.

– Historiskt har det inte talats så mycket om potentiell försämring, det har dels berott på att de studier som bedrivits velat fastställa att psykoterapi fungerar. Man har länge kämpat för att även samtalsterapi ska ha en plats inom psykiatri och vården, säger Alexander Rozental.

Alexander Rozental
FOTO: HENRIETTA ASPLUND

Totalt analyserades 29 studier av iKBT med totalt 3 000 patienter för att kartlägga hur många som upplevde baksidan av iKBT.

– Dels kunde vi slå fast att omkring sex procent av patienterna fick en så kallad försämrings-effekt. Det symptom de sökt hjälp för försämrades under terapin. Ytterligare en studie kunde också kartlägga andra oönskade resultat hos patienter.

Ökad stress, obehagliga minnen som väcktes till liv och mer ångest eller obehagliga känslor är några av de oönskade resultat som omkring en tredjedel av patienterna upplevde jämfört med 17 procent i en kontrollgrupp utanför behandling. Effekter som i vissa fall kan anses naturliga i terapi där känslor och tankar utmanas.

– Samtidigt upplevde patienter även att de inte förstod behandlingen eller saknade förtroende för behandlaren. Det är mer problematiskt skulle jag säga.

Även om resultaten ligger i linje med tidigare studier av försämring vid olika former av psykologisk behandling, menar Alexander Rozental att yrkesverksamma bör beakta det.

– Vi är generellt sett dåliga på att uppmärksamma när det går dåligt för patienter. Flera studier pekar på att vi har en tendens att överskatta vår egen förmåga och då missar vi en del patienter som faktiskt mår sämre under sin behandling. En evidensbaserad lösning på detta är att vid varje session låta patienten svara på ett självskattningsformulär. Då kan behandlingen justeras. ◀

EXPERTEN

It-säkerheten – svår nöt att knäcka

VIDEO, CHATT, journal-föring och terapimoduler. Internetbaserad psyko-terapi fylls på bredden av känslig patientdata. Redan idag står det klart att digitaliseringen inom hälso- och sjukvården kantats av it-säkerhetsris-ker. Mellan 2013 och 2019 läckte 2,7 miljoner samtal till 1177. Samtidigt har patienters intima bilder hamnat i fel händer. Säkerhetsriskerna har fått regioner att välja bort kända videoapp- par av säkerhetsskäl.

Hur ska då psykoterapeuter och patienter tänka kring it-säkerheten?

– Det blir lite som att svara på hur långt ett snöre är. Problemet är inte bara att det varierar utan att vi helt enkelt inte vet tillräckligt idag. Allt kopplat till behovet av it-säkerhet inom vården är väldigt nytt, säger Mikael Wedlin, forskningsledare vid Totalförsvarets forskningsinstitut och fortsätter:

– Då finns det två vanliga håll att gå, antingen struntar man i proble- met med it-säkerhet helt och hållet och riskerar att hamna snett. Eller också tar man i så att man kräks och får ingen nytta av möjligheterna som de här nya kanalerna ger.

Mikael Wedlin menar att man i grunden ska tänka precis likadant som vid fysisk säkerhet. Ju värdeful- lare eller känsligare något är desto säkrare läs, skydd och pansarglas krävs. Riskbedömning och definition av vad som är ”tillräckligt säkert” saknas till stor del när det kommer till

Mikael Wedlin
FOTO:FOI

att skydda journalsystem och videokonferenser på internet menar han. Samtidigt finns det enkla knep som fungerar.

– Ett enkelt lås på dör- ren skyddar kanske mot 95 procent av alla inbrott i ditt hem. Övriga fem procent går kanske aldrig att skydda sig emot. Samma sak gäller it-säkerhet. Med enkla metoder, säkra lösenord och annat, skyddas du till stor del från angrepp. Men helt säker kan

man aldrig vara. Men bara att tänka tanken hjälper dig att ta rätt beslut om vilka uppgifter som behöver vilket skydd.

Bör man som patient förstå att vården inte tänkt klart?

– Man bör framför allt förstå att en absolut säkerhet inte finns i något sammanhang. Man måste alltid ha en beredskap för att det kan gå fel, men man ska inte överdriva det heller. Det är inte värre än att jag be- höver ha en beredskap på att jag kan få inbrott i mitt hem och hela mitt bohag sönderslaget. Det är inget jag dagligen ska tänka på, men att låsa dörrar och fönster är en god idé.

En balans mellan naiv och paranoid?

– Lite så, man ska inte gå runt och vara rädd men inte heller ignorera problemet. ◀

VÄGEN MOT IT-PSYKOTERAPI

1991

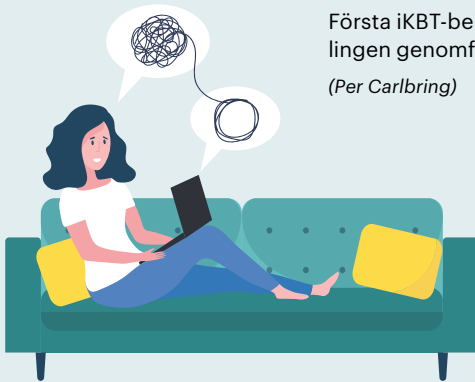
World Wide Web skapas, nu kan vem som helst "surfa på nätet".

(Tekniska museet)

1999

Första iKBT-behandlingen genomförs.

(Per Carlbring)

2003

BankID introduceras vilket ökar it-säkerheten. Dröjer dock innan det slår igenom inom vården.

(bankid.com)

2007

iPhone lanseras, plötsligt har alla en kamera och dator i fickan. *(Apple)*

Så lyckas du med behandlingen

När Elin Björkstam började erbjuda psykoteraeutisk videobehandling online hittade hon inte mycket information om hur hon skulle gå tillväga. Inledningsvis fick hon testa sig fram.

– En sak jag önskar att jag gjort från början är att inför behandlingen skicka ut enkla instruktioner till patienterna. Att be dem testa sin internetuppkoppling innan samtalet och att inte hålla i sin kamera utan ha den stilla, säger Elin Björkstam och fortsätter:

– Som psykodynamiker vill man ofta anpassa sig för att inte störa behandlingen, men i videosamtal är det viktigt med tydliga ramar för att det ska fungera. Bryts ögonkontakten regelbundet gör jag ett mindre bra arbete som terapeut.

Ett annat tips är att be patienten att inte logga in i mötet direkt utan förbereda sig först.

– Det är skillnaden mot ett fysiskt möte där du får en omställningstid mellan att du tar dig till mötet och sitter i väntrummet. Online finns risken att man kopplar upp sig direkt när mötet inleds.

Ett tips är också att som psykoteraeut vänja sig vid att vara med på video.

– Öva med en kollega eller kompis tills du är helt bekväm med att synas på film. Se till att du vet hur du får till ett bekvämt samtal och hur du har ögonkontakt.

Elin Björkstam

Just ögonkontakt är viktigt menar Elin Björkstam som också slår ett slag för rummet.

– Som psykodynamisk terapeut är rummet väldigt viktigt. Det är jag som terapeut som tillhandahåller ett tryggt rum där klienten kan kliva in och känna sig tillräckligt

trygg för att slappna av, öppna upp sina känslor och våga utforska sig själv, säger Elin Björkstam.

– Jag har valt att blurra bakgrunden något, men fortfarande gjort det möjligt för patienten att se att det rör sig om ett inrett rum utan öppna dörrar. Ett tryggt och privat rum utan distraherande detaljer.

Ett ytterligare sätt att skapa trygghet är valet av program i vilket videosamtalet bedrivs.

– Jag använder ett journalföringsprogram som är godkänt av Socialstyrelsen. Programmet har en videofunktion vilket ger en ökad säkerhet för patienten. ◀

2012

Första iPDT-behandling- en genomförs. (Karger)

2019

Regeringen beslutar om ett Cybersäkerhetscenter, dels för att skydda hälso- och sjukvården. (Svenska dagbladet)

2021

EU inrättar byrån "Centrum för cybersäkerhet" i Bukarest efter allvarliga it-attacker. (Europeiska rådet)

”Videosamtal ger dubbel bekräftelse”

Vore det inte för en förstående kollega skulle Madeleine förmodligen inte vara i livet idag. Alkoholberoendet var en fara för hennes liv. Ett stöd under senare delen av pandemin har varit terapeutiska videosamtal.

TEXT FREDRIK RUBIN ILLUSTRATION GETTY IMAGES

Att sitta framför en kamera eller telefon kan ibland vara enklare än att sitta i samma rum, säger Madeleine.

Solens strålar har precis lyckats skingra lite av det dis som legat över Mälaren denna morgon. Madeleine tittar ut över vattnet från den ö som varit hennes fasta punkt under pandemin.

– Att vara här ute under coronapandemin och arbeta hemifrån har varit skönt, istället för att sitta tre timmar på en buss tur och retur till stan varje dag, säger Madeleine.

ÄVEN VÅRT SAMTAL sker på distans, passande sett till såväl pandemin som vårt fokus på internetbaserad terapi. Men grunden till samtalet handlar om något helt annat, nämligen Madeleines kamp för att må bra.

– Det började väldigt tidigt i mitt liv, kring fyra års ålder lades grunden till den otrygga människa jag är. Det blev fel redan där och det har jag sökt hjälp för i hela mitt liv – på söndag fyller jag 60 år, säger Madeleine.

I senare tonåren kom alkohol att döva känslorna, sedan dess har beroendeproblematik och självskadebeteende varierat i uttryck och form.

För åtta år sedan var Madeleine illa ute efter att ha nekats vård på vårdcentral för sitt mående. Räddningen skulle komma från oväntat håll.

– Det var en arbetskamrat till mig som insåg att jag mådde väldigt dåligt och befann mig i ett farligt tillstånd. När jag kom upp på företagshälsovården så tog de hand om mig som en självmordsbenägen patient vilket jag också var.

Vilken god kollega.

– Ja, det är hennes förtjänst att jag lever idag.

En läkare skrev en remiss till EWA-mottagningen, specialiserad på kvinnor som har problem med alkohol. Där blev hon kvar en längre tid.

– Först fick jag samtalsterapi för att överhuvudtaget hålla mig vid liv följt av en alkoholpreventionskurs. Jag ingick också i ett pilotprojekt i Sverige som utgick från KBT, den senare fungerade inte för mig.

Madeleine fick träffa en psykolog som föreslog att hon skulle testa mentaliseringsbaserad terapi (MPT) i form av gruppterapi. Här deltar hon fortfarande.

– MPT fungerade helt fantastiskt för mig. Ett bestående minne för mig var att hamna i en grupp med människor som var som jag. Jag kände mig inte ensam och fick en legalitet i att vara den jag är. Då började en del av självkänslan att växa tillbaka.

I MARS 2020 kom pandemin att förändra alla förutsättningar, så även för Madeleines behandling

– Om vården blir mer tillgänglig för människor som annars bara blir hänvisade till piller så är det fantastiskt, anser Madeleine.

- ▶ som utgick ifrån det fysiska terapeutiska mötet.
 - Plötsligt skulle vi inte åka kollektivt längre eller mötas ansikte mot ansikte. Förändringen har varit förödande för en del människor.

För Madeleines del kom distanseringen i ett gynnsamt läge. Just när pandemin satte sina klor i världen var hon på en plats i livet där hon kände sig tryggare.

– Pandemin har inneburit något positivt för mig. Jag var på en plats i livet där jag hade de instrument jag behövde och kände mig trygg nog att hantera situationen. Den individuella behandlingen som jag fått under pandemin har passat mig.

Terapin kom nu att ske på distans, men trots möjligheten till videosamtal var det under stora delar av pandemin inte aktuellt.

– Jag har alltid varit öppen till videosamtal, jag är van vid det från mitt arbete. Men den som ger vård är inte alltid bekväm med att prata in i en kamera utan föredrar att ta det via telefon istället, säger Madeleine och fortsätter:

– Egentligen skulle jag hellre ha samtalen via video eftersom när man går i terapi så vill man ha en bekräftelse av den andra. Det blir då en dubbel bekräftelse när du både hör och ser den andra människan.

I den senare delen av pandemin har videoterapin blivit mer frekvent, då tillsammans med hennes psykolog som varit positivt

inställd till formatet. Möten har bokats via region Stockholms ”alltid öppet”. Madeleine menar att tillgängligheten till psykoterapi har ökat markant sedan videosamtal infördes.

– Att sitta framför en kamera eller telefon kan ibland vara enklare än att sitta i samma rum. Jag skulle exempelvis inte ha lika enkelt för att prata med dig nu om du satt framför mig. Det kändes enklare att prata med psykologen på det sättet. Jag slapp åka dit och fick istället vara hemma, det var mycket bekvämt.

Madeleine tror att internetbaserad terapi har en annan möjlig positiv effekt.

– Om vården blir mer tillgänglig för människor som annars bara blir hänvisade till piller så är det fantastiskt. Tänkt att få prata med en människa istället för att få en pillerburk i handen. Om internetbaserad terapi leder till detta, då har man lyckats.

ÅTER TILL MADELEINES mående och behov av terapi. För även om hon idag känner sig tryggare än på länge så är hon i fortsatt behov av stöd.

Hur länge tror du att du kommer behöva psykoterapi?

– Jag har en plan och den är inte att fortsätta gå i gruppterapi år efter år. Först ska jag få traumaterapi och senare avsluta gruppterapi. Sen handlar det om att fasa ut min medicin, hur många år det kommer att ta vet jag inte idag. ◀

Litet HVB i Mora

Tjejer och unga kvinnor 16-24 år

Utredning och behandling

KBT och DBT-färdighetsträning

Vaken nattpersonal

Psykiater, psykolog och sjuksköterska

Socionomer, arbetsterapeut och behandlingsassistenter

www.behandlingshemmetnyckeln.se

johan.krumlinde@siljansnyckeln.se

En chans för familjen

Grödbygården ligger i nordöstra Skåne, i en by omgiven av hav, sjöar och bokskogar. I frisk miljö skapar vi förutsättningar att ta fatt i den utvecklingstråd som slagit knut baserat på vår långa erfarenhet och unika kompetens. Genom behandling hjälper vi barn och föräldrar till trygga relationer. I utredningsuppdrag vägleder våra noggranna observationer till val av insatser.

Vill du veta mer? Ring 0456-229 41 eller besök www.grodbygarden.se

 Grödbygården
EN KUPAD HAND FÖR LIVET

Bostad med särskild service för människor med psykisk ohälsa enligt SoL

12 lägenheter med eget boende

Män och kvinnor över 18 år

Psykiska funktionsnedsättningar

Individanpassat med individuella scheman

KBT och MI

Tillgång till personal dygnet runt

Sjuksköterska

www.hinriksgarden.se

peo.holmstrom@siljansnyckeln.se

britt-marie@siljansnyckeln.se

Orion i Orsa HVB

Killar mellan 12 år och 20 år

Neuropsykiatriska funktionshinder

Socialt dysfunktionell situation

Utredning och behandling

Litet HVB i Orsa

KBT, MI, ART och lågaffektivt bemötande

Personal dygnet runt

Tillgång till psykiatriker, psykolog, socionom

Arbetsterapeut och sjuksköterska

www.orionorsa.com

joel.andersson@orionorsa.se

Hur har pandemin påverkat användningen av it-psykoterapi?

ANNA LUNDQVIST

– legitimerad hälso- och sjukvårdskurator och KBT- terapeut. Vårdcentralen Påarp-Mörarp, region Skåne

KERSTIN ANNERBORN

Enhetschef eStöd, Beroendecentrum Stockholm, region Stockholm

- **Hur pandemin påverkat region Skånes användning av internetbaserad terapi är svårt att slå fast. Men en internetbehandling som slagit igenom är iKBT inriktat mot ångest som uppkommit av just covid-19.**

– Den här behandlingen har tagits fram för patienter som upplever stor oro och ångest för att smittas av covid-19. Det är ett självhjälpsmaterial utan handledning som blivit väldigt populärt och som tagits fram av region Stockholm, säger Anna Lundqvist

- **Materialet har översatts till engelska och i skrivande stund har drygt 600 patienter inlett behandlingen.**

– Det är mycket som påminner om att arbeta med annan sjukdomsrädsla. Det handlar bland annat om att styra sitt fokus och ägna covid-19 lagom mycket tid, säger Anna Lundqvist och fortsätter:

– Utöver denna behandling så erbjuder vi nio andra internetbaserade iKBT-behandlingar.

- **Parallellt med olika iKBT-behandlingar, varav de flesta är behandlarledda, har olika former av videosamtal genomförts.**

– Jag har träffat patienter på plats på vårdcentralen med skyddsutrustning samtidigt som andra valt att arbeta hemifrån. Ibland har det känts svårare att få till ett bra samtal i samma rum jämfört med ett videosamtal eftersom all skyddsutrustning ibland utgjort ett hinder. Som terapeut är ansiktsuttryck viktigt.

- **Pandemin har egentligen inte kommit att påverka arbetet med internetterapi inom eStöd, det menar Kerstin Annerborn.**

– Vår verksamhet arbetar bara med behandling på distans, via nätet eller telefon, på så vis har det inte blivit någon skillnad före och efter pandemin, säger Kerstin Annerborn,

- **I grund och botten handlar det om textbaserad MI och KBT som erbjuds över internet.**

– Då görs en psykiatrisk bedömning av patienten via video. När de sedan genomgår internetbehandlingen så är den i textform där de arbetar mycket på egen hand, men de får även individuell återkoppling av en behandlare.

- **Kerstin Annerborn hänvisar till studier som visar på en snarlik effekt av KBT och iKBT för patienter med alkoholproblematik.**

– Men man ska veta att internetbaserad behandling absolut inte är till för alla, den förutsätter ett större eget ansvar. Internetbaserad behandling är tänkt för den som tycker om sättet att arbeta på.

- **Liksom vid fysisk behandling mot alkoholberoende förekommer det frekvent att patienter väljer att hoppa av.**

– Det är ju generellt så att en del av patienterna med denna problematik hoppar av, många kommer tillbaka senare. Men för den som hoppar av för att internetbehandling inte passar, kan vi lotsa vidare till andra insatser.

CATRIN MÅRD
verksamhetschef,
primärvårdsrehab,
region Kronoberg

– Vi var tidigt igång med distanskontakt via video inom verksamheten och på så vis var vi väl rustade när pandemin kom, säger Catrin Mård.

- **Redan innan pandemin bröt ut erbjöds patienter fem olika iKBT-program inom primärvårdrehab. Nyanställda utbildades i terapiverktygen medan andra användare erbjöds handledningstillfällen. Men trots pandemin har användandet av iKBT inte ökat, däremot har videosamtalen ökat desto mer inom personalstyrkan som erbjuder såväl KBT- som PDT-behandling.**

– Videoteknik används dels vid bedömningar men även inom terapin. Under pandemin fick detta en enorm skjuts, distanskontakter via video har verkligen ökat jättemycket. Det hade nog inte varit så utan pandemin.

- **Catrin Mård slår fast att videoterapi inte passar alla patienter utan måste hela tiden anpassas efter patientens behov. Det är inte heller nödvändigt att ställa den digitala och fysiska terapin mot varandra. Snarare handlar det om ett samspel för patientens bästa.**

– Det blir tydligt för mig att det inte är det ena eller andra, det står inte mellan digitalt eller fysiskt utan det är frågan om digi-fysisk vård och terapi. Sen finns det givetvis patienter som väljer bara den ena delen, det handlar om att värna alliansen med den enskilda patienten.

BROMSTENSGÅRDEN

- AKUT- OCH UTREDNINGSHEM -

Vi tar emot barn, 0-18 år med föräldrar med psykosocial problematik. Ibland kan en ungdom bo utan förälder hos oss. Utredningarna genomförs på uppdrag av socialtjänsten och utifrån BBiC som modell. Utredningsarbetet bedrivs utifrån ett konsekvent familjeperspektiv på systemteoretisk grund. Såväl barn som föräldrar erbjuds psykologutredning vid behov.

Personalgruppen består av 17 personer. Flertalet är socionomer med vidareutbildning i familjeterapeutiskt arbete. Olika utredningsverktyg används under utredningstiden såsom BOF (Barnorienterad Familjeterapi) samt videoanalys i samband med samsjels- och samvarostunder.

Kontakta oss så berättar vi mer
Elin Wahlsten, *Enhetschef*, 08-508 033 28,
elin.wahlsten@stockholm.se

www.bromstengarden.se

Behovsanpassad skyddsplacering

Stiftelsen Bergslagsgårdar erbjuder flera olika boendialternativ för skyddsplaceringar. Det ingår alltid säkerhetsplanering, socialt stöd, stöd vid myndighetskontakter samt stöd i etablering på ny ort. Vi hämtar vid behov.

Mejeriet - Ring vår jour 0701-01 69 79

Ett skyddat boende för kvinnor med eller utan medföljande barn. Tar emot placeringar dygnet runt.

Familjehem

Speciellt utvalda familjehem med mångårig erfarenhet tar emot kvinnor med eller utan medföljande barn, familjer eller män i behov av skydd.

Skyddsboende lägenhet - Ring vår jour 0769-60 29 49

Lägenheter med boendestöd som finns runt om i mellansverige. Tar emot män i behov av skydd, kvinnor med eller utan medföljande barn samt familjer.

Stiftelsen
Bergslagsgårdar

Tel. 019-17 05 90
www.bergslagsgardar.se

Så skapar Camilla

TRYGG ANKNYTNING

I terapirummet hjälper Camilla von Below föräldern att knyta an till sitt barn. En otrygg anknytning riskerar att utveckla psykisk ohälsa hos barnet.

AV HANS P.A. KARLSSON

Camilla von Below är psykolog och psykoterapeut samt forskare och lärare vid Stockholms universitet. Nyligen gav hon ut en bok om anknytningens betydelse

i psykoterapi och varför teorin kan vara användbar under behandlingen. I sin forskning har Camilla träffat unga vuxna med erfarenhet av psykoterapi som de efteråt varit missnöjda med och undersökt vad det var som gick snett.

– I mitt arbete har jag kommit att intressera mig för vad det är som gör att den terapeutiska relationen fungerar och då är anknytningsteorin hjälpsam. Hur anknytningsmönster kommer upp i dagen men också hur missförstånd kan uppstå, säger hon.

På den idéburna organisationen S:t Lukas psykoterapimottagning i Uppsala träffar Camilla bland annat föräldrar som av olika skäl behöver stöd i sitt föräldraskap. Både klienternas och terapeutens anknytning kan då spela en viktig roll för att nå framgång i terapin.

– Vi har alla någon typ av uppväxt och alla har erfarenhet av föräldrar som någon gång haft svårt att visa känslor eller som inte har förstått oss. Det kan göra det svårt att vara förälder själv. Det kan handla om att tonårsbarn inte har så mycket förtroende för sina föräldrar. Då brukar jag tänka, vad bär föräldern med sig, hur har relationen sett ut tidigare och hur går den att reparera nu?

TILL SIN HJÄLP har Camilla fyra verktyg som hon försöker förmedla till föräldrarna, utifrån vad forskning har visat är

viktigt för att skapa trygg anknytning. Framför allt till dem som har små barn. Att vara lyhörd handlar om att uppmärksamma när något händer med barnet. Det rör på sig eller skriker och vi försöker ta reda på vad det beror på. Det betyder inte att alltid vara på tårna utan snarare att kunna bedöma när vi behöver agera och när barnet kan vänta lite och på så sätt vara följsam mot barnets reaktioner.

– Det är väldigt vardagligt för de flesta föräldrar – det här gör man hela tiden, försöker förstå sitt barn. Men det kan vara svårt att vara lyhörd om man har svårt att förstå sig själv. Barnets signaler måste till viss del speglas hos oss.

Barnet behöver närhet för att överleva och gör vad det kan för att få det. Det spelar mindre roll om det är mamma eller pappa som är där, far- eller morföräldrar eller någon annan vuxen. Det viktiga är att det är någon anknytningsperson som tillbringar tid med barnet. Ingen kan vara tillgänglig hela tiden, men om en förälder reagerar väldigt trögt så måste barnet skruva upp sina signaler.

– Allt som jag har sagt nu kan få föräldrar att känna sig jättestressade och tänka att man är värdelös. Om något behöver förbättras så är det förstås viktigt att göra det, men det är också viktigt att känna självmedkänsla, att man ser sig själv utifrån och inte utplånar sig själv för det är ingen hjälpt av.

Vi föds också med olika temperament, vi kan vara blyga och försiktiga eller kasta oss in i situationer. Om ett barn blir mer krävande hemma än på andra platser kan en del föräldrar

– Det kan vara svårt att vara lyhörd för barnets signaler om man har svårt att förstå sig själv, säger Camilla von Below.

NYCKELORD

- Lyhördhet
- Tillgänglighet
- Självmedkänsla

” Barn med trygg anknytning har lite lättare att få kompisar, det går lite bättre för dem i skolan.”

- uppleva att barnet inte trivs med dem eller inte tycker om dem. I själva verket kan det förändrade beteendet bero på att barnet känner sig tryggt nog att ge uttryck för alla sina olika känslor hemma. Föräldrarna behöver alltså förstå att de är viktiga för barnet.

FÖR ATT LYCKAS förmedla verktygen använder sig Camilla von Below av mentalisering i terapin. Mentalisering är förmågan att förstå att barnet har en tanke- och känslovärld inom sig som är skild från vår egen. Brister den förmågan kan föräldern lyfta in sig själv alldeles för mycket i det som händer med barnet eller nonchalant avfärda barnets signaler.

– Mentalisering kan handla om att försöka skapa sig en bild av vad barnet tänker och vill och även att stå ut med att vi inte alltid vet varför barnet gör på ett visst sätt. Det kan man uppnå genom att få föräldern att först mentalisera sig själv för att komma åt egna tankar och känslor.

Mentalisering kan ha utvecklats under goda förutsättningar eller inte, men den styrs också av faktorer i stunden. Vi påverkas av om vi är hungriga, trötta, stressade och kan föräldern mentalisera sig själv så förstår denne varför den känner som den gör.

– Om jag ser att en förälder har svårt

att förstå eller möta sitt barn så kan jag först koncentrera mig på att fråga hur föräldern känner sig i situationen. Efter det kan jag fråga, vad tror du att ditt barn tänkte, kände, ville? Det här är något man kan lära sig genom att börja med sig själv.

Med en trygg anknytning blir det lättare att skapa goda relationer till andra människor och man blir inte lika rädd för att misslyckas. Dels har man inte lika stort stresspåslag om man överväldigas av känslor, dels kan man ha utvecklat flera sätt att reagera på och får därför både lättare att samverka med andra och att sätta gränser.

– Det är lite orättvist, men barn med trygg anknytning har lite lättare att få kompisar, det går lite bättre för dem i skolan. Men det är på gruppnivå så det går inte att förutsäga hur enskilda barn kommer att utvecklas.

Trygg anknytning är förknippad med att våga utforska livet och världen. Dels för att man fått med sig en tillit till sig själv, dels för att tilliten till att andra ska hjälpa till om det behövs är större. För att ge sig av kan det också behövas en tro att föräldern klarar sig själv. En otrygg anknytning kan göra det svårare eftersom barnet inte riktigt litar på sin egen förmåga. Där kan också finnas en mer allmän känsla av oro och att världen är farlig.

Poddarbete pågår. Camilla von Below skriver både böcker och gör poddar om anknytnings betydelse för människor.

– Därför är det bra att hjälpa barn tidigt för en liten insats gör stor skillnad för barnet. Här finns även en samhällelig dimension av att hjälpa föräldrar att få så goda förutsättningar som möjligt. Det blir lättare att ge en trygg anknytning om de inte lider av ekonomisk stress och att man hjälper till med föräldrars psykiska ohälsa. Det står verkligen i vägen för barns anknytning och utveckling.

ATT HA EN OTRYGG ANKNYTNING är ingen diagnos och det är inte sagt att livet kommer att bli på ett visst sätt om man har en viss anknytning,

men det är en riskfaktor bland andra för psykisk ohälsa. Om vi har svårt med relationer så orsakar det ett visst lidande. Självbilden och känslan av att leva i världen påverkas. Man kan alltså inte säga att ett barn är dömt utifrån sitt anknytningsmönster, men att lära sig om anknytning är ett sätt att förstå sig själv och reparera det som har blivit fel.

– Anknytning är inte en förklaringsmodell för allt, den är en pusselbit bland flera andra som spelar roll, men den är värd att uppmärksamma då den är utvecklingsbar. En bristfällig anknytning kan skapa ett onödigt lidande – men det går att utveckla en trygg anknytning i efterhand. ◀

Verktyg till samspel

1 2

Lyhördhet:

Var lyhörd för barnets uttryck och svara an på dem. Viktigast.

Tillgänglighet:

Var fysiskt och psykiskt tillgänglig utifrån barnets ålder och behov.

3 4

Självmedkänsla:

Ha insikt om att ingen är perfekt; förlåt dig själv, reparera det som går, skaffa stöd.

Jag är viktig för barnet:

Ha insikt om att jag som förälder är oersättlig för barnet. Axla vuxenansvaret.

Kraftigt förstärkt familjehemsvård

Brizad erbjuder kraftigt förstärkt familjehemsvård.

Den gör det möjligt för individen att rehabiliteras och utvecklas i en familj med engagemang och ett informellt nätverk.

En och samma familjehemskonsulent är kopplad till ärendet med tillgänglighet **24 timmar per dygn**. Familjehemmets omsorg kompletteras med vårdinsatser som vi anpassar individuellt efter uppdragets karaktär och behov.

Förfrågningar och information:

Christina Kråkes
Placeringskonsulent

christina.krakes@brizad.se
Tel. 070-837 19 01

Kristina Sund
Placeringskonsulent
kristina.sund@brizad.se
Tel. 070-837 69 37

Verksamhetschefer:

Susanna Axelsten
V. Verksamhetschef
susanna.axelsten@brizad.se
Tel. 070-537 85 77

Lena Maria Grandin
Verksamhetschef
lenamaria.grandin@brizad.se
Tel. 070-837 21 78

En placering i kraftigt förstärkt familjehem kan ses som ett **fullgott alternativ till HVB-placeringar och institutionsvård.**

Våra familjehem är familjer som kan erbjuda en **trygg och förutsägbar vardag.** Den viktigaste uppgiften är att tålmodigt bygga upp en ömsesidig, pålitlig och varaktig relation samt en känslomässig bindning oavsett livssituation, problematik eller diagnos.

Brizad

BEHANDLINGSKONSULT

Brizad Behandlingskonsult
Box 1087
824 12 Hudiksvall

Växel: 0650-59 53 30
e-post: info@brizad.se
www.brizad.se

Sebastian Stakset,
Sveriges största hip-
hopartist, blev frälst
2011. Det förändra-
de hans liv.

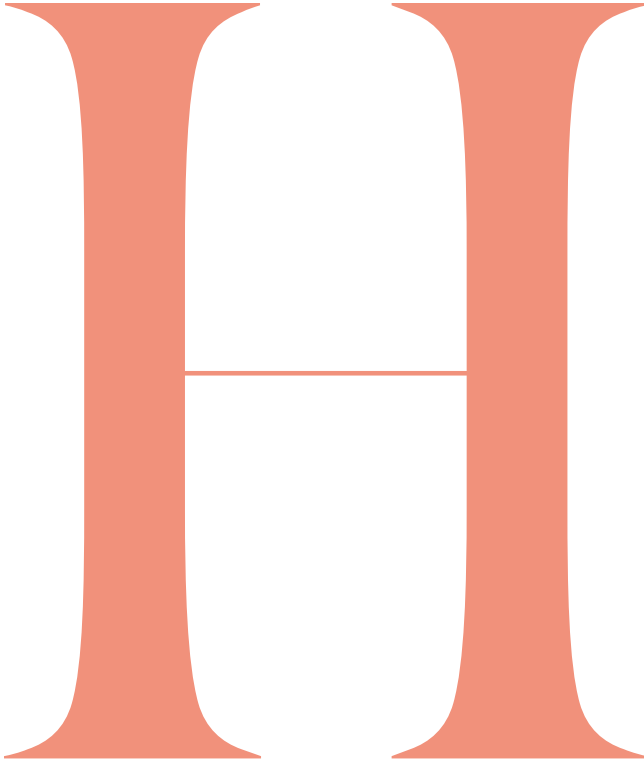

PORTRÄTT: SEBASTIAN STAKSET

"HATET ÄR BORTA NU"

Sebastian Stakset blev frälst och lyckades bryta med kriminalitet och droger. Nu har han familj och driver Barmhärtighetens hus, ett boende för kvinnor med missbruk och psykisk ohälsa.

AV TIM ANDERSSON FOTO YLVA SUNDGREN

Han hade haft självmordstankar sedan han var tio. Barndomsåren av svår mobbning följdes av ett liv av missbruk, kriminalitet och fängelsevistelser, och hans barn hade nyss tagits från honom. På goda grunder. Nu stod han på tunnelbaneperrongen i Kärrtorp i Stockholm och räknade minuterna till att tåget skulle komma och han hoppa. Så ringde telefonen. Det var hans bror, som tidigare sagt upp kontakten med honom. Han svarade och tåget svischade förbi. Ett gudomligt ingripande – det var så han såg på det.

SEBASTIAN STAKSET, Sveriges största hiphopartist, känd som Sebba Staxx från gangsterrappgruppen Kartellen, blev frälst 2011. Det förändrade honom på avgörande sätt. Inte minst började han intressera sig för andra människor, deras kamp och plågor.

På det där tunnelbanetåget som skulle ha tagit hans liv kom det en dag fram en tiggare med en pappmugg.

– Jag frågade vad han hette, och sen tog det bara ett par månader innan alla missbrukare på linjen kände mig vid namn. Jag hängde med dem, tog med dem på middag. Det var den renaste tiden i mitt liv. Det var så det började.

Ja, det var så det började. Under de fem år som gått sedan Sebastian Stakset slutligen bröt helt med Kartellen och drogerna för att börja om har hans liv präglats av utåtriktat, socialt arbete. Om det till en början var mer informellt fick arbetet 2018 en tydligare ram, då han grundade Heart of Evangelism. Det är en kristen hjälporganisation som samarbetar med en rad religiösa samfund, men också med icke-kristna aktörer som avhopparverksamheter. I april i år startade han Barmhärtighetens hus, ett boende med tolv platser för kvinnor i missbruk och psykisk ohälsa. Det är där vi ses idag, ett par mil utanför Uppsala.

Byggnaden är från 1790 och ligger inbäddad i sensommarens sista gröna värme. Väggar och trägolv buktar. I "pysselrummet" finns tavlor som de boende har gjort. "Give it to God, and go to sleep", står det på en.

Själv fick Sebastian Stakset bara fyra timmars sömn den här natten.

– Det hände lite grejer i natt. Personer med problem, droger, gängkriminella hör av sig till mig hela tiden och behöver hjälp.

HAN FÅR SAMTAL varje dag, berättar han. Det började direkt när han 2016 gick ut medialt och berättade att han lämnat Kartellen, blivit frälst och börjat ett nytt liv – människor i utanförskap sögs till honom. Kanske fanns det hopp för dem också om till och med Sebba Staxx, sinnebilderna för ett hopplost fall, kunde vända sitt liv?

– Folk såg att det hade hänt något med mina ögon.

A portrait of a man with a goatee and blue eyes, looking upwards and to the right. He has his hands clasped in front of him. He is wearing a black t-shirt and has extensive tattoos on his arms, including the word 'STADIT' on his left hand. The background is a dark, reddish-pink gradient.

Sebastian Staksets liv

2005

Är 19 år och döms för grov misshandel. Sitter fem månader med besöksförbud. Börjar skriva låttexter.

2007

Kartellen bildas inifrån ett finskt fängelse där gruppens ledare Leo "Kinesen" Carmona sitter för anstiftan till mord. Samma år tar hans flickvän sitt liv.

2009

Får en dotter. Han sitter i fängelse när hon kommer; "Som en solstråle rakt in i mörkret."

2011

Kartellens första skiva släpps. I låten "Jag ser misär" rappar han: "Jag ser området falla, här grabbar faller alltid ner. / Misären, jag svär, det allt du ser, när du färdas genom mitt kvarter." Livet kraschar och han planerar att ta sitt liv.

” En människa är både ande, kropp och själ och man behöver hjälp med alla tre delarna. ”

► Han började besöka sis-hem och fängelser. Det kunde ibland vara hotfull stämning. Vid ett tillfälle var han på anstalten Saltvik, säkerhetsklass 1, där situationen plötsligt blev hätsk. Några interner hade planerat att "trycka till" honom. Han klarade sig tack vare hjälp från en av "livstidarna", vars tjejkompis hade berättat att Sebastian Stakset räddat henne från självmord. Situationen slutade med att de alla drack kaffe ihop.

– För att lätta upp stämningen brukar jag numera börja med att fråga: Hur många här har sett mig på tv och tänker att jag har fått en laddpsykos (psykos orsakad av amfetamin, red anm)?

Personerna som hör av sig till honom har olika typer av behov. En del behöver hjälp snabbt, men det är inte alltid så enkelt att få till.

Han berättar om ett samtal för några veckor sedan. Det var en kvinna han kände som nu ropade på hjälp. Hon hade sjunkit djupt i missbruk, nyligen gjort ett inbrott och levde för tillfället i en källare. Inom trettio minuter kunde Sebastian Stakset hämta henne och köra henne till Barmhärtinghetens hus – medan hennes motivation att ta tag i sitt liv fortfarande fanns kvar.

Motivationen är en färskvara, betonar han. Om samhället kunde förhålla sig till det skulle många liv kunna räddas.

– När jag sökte hjälp hos socialtjänsten en gång behövde jag uppvisa tre månaders drogfrihet för att få en placering på ett behandlingshem. Men för att hålla mig drogfri behövde jag rehabiliteringen. Förstår du problematiken? Så fungerar vårt system. Därför dör väldigt många i onödan.

Här på Barmhärtinghetens hus erbjuds de boende en trygg, nykter plats och mat och hjälp

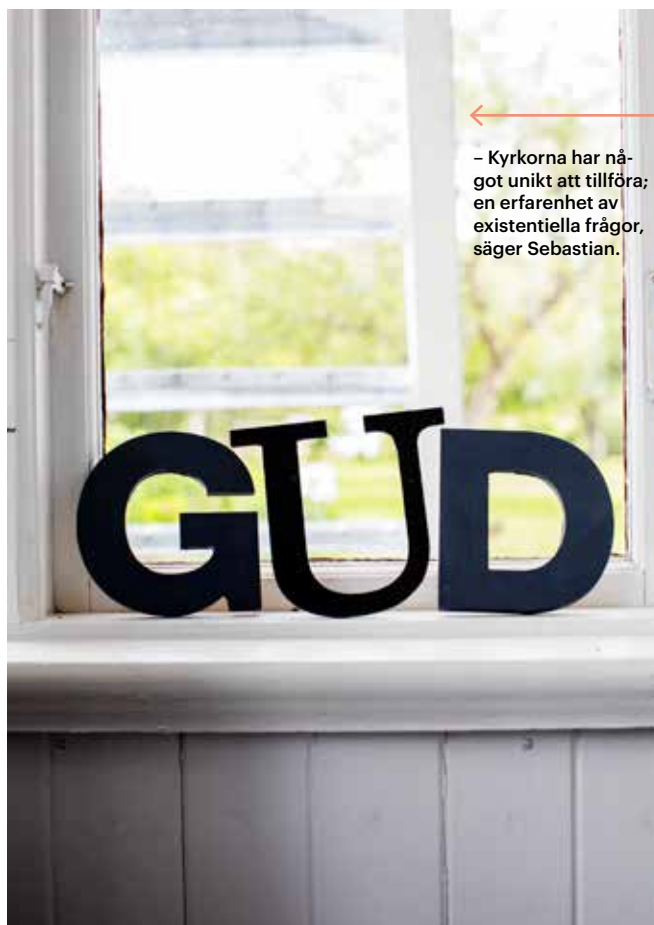
i kontakten med vård och socialtjänst. Någon behandling har man dock inte rätt att driva. Föreståndaren, som är den som är på plats varje dag, är socionomutbildad men Sebastian Stakset själv har ingen annan skolning än den han fått på gatan. Den är dock till stor hjälp här, berättar han.

– Jag har rätt bra erfarenheter för att hjälpa de här personerna. I ett livslångt utanförskap blir man utagerande, manipulativ, man ljuger. Har man ett otränat öga så kanske man möter det med: 'Nu har du svikit mig, då tänker inte jag hjälpa dig'. Det är de här tjejerna vana vid. Men här fungerar det precis tvärtom.

DEN SOM SER PÅ gamla intervjuer med Sebastian Stakset från Kartellen-tiden fastnar kanske först för blicken. Den kunde vara skrämmande – stirrig och jagad. Samma färg som en betongfasad. Kanske var han ibland pätänd där han satt blek i Tv 4:s varma trivsello, för även om PR-maskineriet mot slutet hävdade att han var drogfri fortsatte livet i själva verket precis som tidigare.

– Allt var bara skitsnack. Jag var kanske nykter någon månad, men jag föll hela tiden. Det var så äckligt. Vi hade skapat någon image om att jag var ren, men det var inte sant. Och det visste alla som jobbade med mig. Fattar du vilket självförakt det födde?

Missbruket bet sig fast, liksom våldet och kriminaliteten. När han stod där på perrongen och skulle hoppa hade 35 av hans vänner dött och en flickvän tagit sitt liv. Själv hade han begått värdetransportrån. Han hade knivhuggit en person. Han hade varit nära att bli mördad.

← - Kyrkorna har något unikt att tillföra; en erfarenhet av existentiella frågor, säger Sebastian.

Sebastian Staksets liv forts...

2011

Upplever ett oväntat gudsmöte. Får en son som ger nytt hopp. 2011 blir en viktig vändpunkt.

2012

Träffar sin nuvarande fru. "Det var som att en ängel kom in i mitt liv och börja ge mig motivation att vända det."

2013

Döms till dagsböter efter att ha mordhotat Jimmie Åkesson på twitter. År 2016 ber han SD:s partiledare om ursäkt offentligt.

2016

Bestämmer sig, efter att i några år ha kämpat med återfall och självförakt, att helt bryta med Kartellen och sitt gamla liv. Släpper låten "Förlåt" där han ber alla om ursäkt för de fel han begått: "Förlåt, förlåt, jag vet jag gett massa sår / I mörkret så svårt att se vart man går."

- ▶ Mot den bakgrunden är den blick som möter en i dag nästan chockerande ljus och öppen. Allt är dock inte så friktionsfritt som de kristna tidningarna – där han figurerat flitigt de senaste åren – ibland ger sken av.

Han har svackor nu också, säger han. Och han brottas med vissa saker. Egot, till exempel, en av motorerna i det gamla destruktiva livet.

– Jag har suttit i möten och tänkt: Herre, låt mig få vara gangster igen, bara för en timme! Då skulle jag sätta den här personen på plats. Jag skulle inte låta honom tala hur som helst till mig. Ödmjukheten är något man måste kriga för varje dag.

Ett sätt att mota egot är att aldrig ge konserter trots att han fortfarande med jämna mellanrum släpper nya låtar, nu i eget namn. Det är en säkerhetsfråga. Så var finns faran i hans liv? I kontakten med gamla vänner, och med kriminella – där kan någonting väckas till liv, känslan av att han "var något" en gång.

– När jag var på Kinesens muckfest (Leo "Kinesen" Carmona, Kartellens grundare, släpptes i våras efter 16 år i fängelset) såg jag alla våra placks. Vi har liksom 300 miljoner streams. Det var två salar fulla med platinaskivor. Det är klart att en del av mig tänkte: uff, varför har inte jag de här hemma hos mig? Samtidigt som den andra delen av mig tänker: akta dig, akta dig, akta dig...

Han är rädd för att känna stolthet över det han en gång skapade, säger han, att fastna i minnena.

– Du måste förstå: Jag har fem år av att ha varit nykter och drogfri. Jag har barn som litar på mig i dag. Jag har en fru som litar på mig. Det finns inte en misstanke... Fattar du hur läkande det är? Bara mina associationer går till det gamla kommer det över mig: nej, jag vill inte tillbaka.

När han hör Kartellen nu minns han bara hatet från den tiden. Destruktiviteten. Alla slagsmål – han kunde slåss med någon på vägen till mataffären. Det hände att han kom med blodiga händer till bion där hans fru väntade. När vi andra hör musiken är vi åskådare, menar han, vi ser konstverket i sig. Han däremot ser verkligheten bakom det.

VI ANDRA, JA, vad ser vi egentligen i det där konstverket som var Kartellen? Visst är musiken

präglad av våldsromantik och hat. Men det går inte att undgå att beröras av det sociala patos som också finns där, och som är hatets framsida, en omsorg om dem som lämnats efter i samhället. Kan man inte där rent av se en föreningslänk mellan den gamla och nya Sebastian Stakset?

Frågan verkar göra honom obekvämt, han värjer sig.

– Visst, människor är inte bara onda eller goda. Jag var inte bara 'ond' under den tiden. Men allt blev bara fel.

Nej, han vågar inte riktigt gå in i det som var starkt och fint med Kartellen. Kanske är det möjligt med tiden, säger han, när såren har läkt helt. Visst är han fri nu. Han har för att pröva sig själv suttit med en vinflaska i handen – utan att känna ett sting av begär. Men han tar inte tillfrisknandet för givet. Faran finns där om han börjar romantisera det förflutna.

– Det kan gå snabbt. Hatet är borta nu. Men jag tror att om jag öppnar upp för det, för de där känslorna, så öppnar man dörr efter dörr efter dörr efter dörr.

Här kommer Barmhärtighetens hus in igen. Det är inte bara en hjälp för de kvinnor som bor här, utan också för Sebastian Stakset själv. Hans nya liv är inget vidlyftigt sådant. Han har en genomsnittlig lön, jobbar hårt, sover lite. Men det är ett meningsfullt liv, det är en del av en krigande ödmjukhet.

– Att få stå här och koka pasta till de här tjejerna är det bästa som hänt mig.

NYLIGEN GICK SEBASTIAN Stakset ut offentligt i en video och uppmanade den svenska kristenheten att ta sitt sociala ansvar: "Det har aldrig funnits så mycket droger, så många missbrukare. Ändå skalar man ner den här verksamheten och säger att det är öppenvård som gäller". Om man hjälptes åt över samfundsgränserna kunde man starta tio behandlingshem på något år, menade han.

Kyrkorna skulle alltså kunna täcka upp där det offentliga brister. Men de har dessutom någonting unikt att tillföra, säger han: en erfarenhet av existentiella frågor.

– Om man har haft tio överdoser och varit nära döden så dyker sådana frågor upp. En människa

Sebastian Staksets liv forts...

2017

Hans yngsta dotter föds.

2018

Startar Heart of Evangelism, en kristen hjälporganisation.

2021

Öppnar Barmhärtighetens hus för kvinnor med missbruk, i Östervåla utanför Uppsala.

Sebastian Stakset är aktuell med en ny film om sig själv där han spelar huvudrollen.

- ▶ är både ande, kropp och själ, och man behöver hjälp med alla tre delarna. Det är något som samhället inte alltid förstår.

Här på Barmhärtighetens hus finns en naturlig beredskap för dessa frågor, säger han. Däremot utgör de inget tvång – tvärtom är man mycket försiktig med dem. På vita tavlan i mötesrummet står det att "ingen ska pressa på någon tron", "ingen ska ta för givet att någon annan vill be".

Han har själv varit med om religiösa sammanhang och situationer som varit destruktiva för psykisk sköra människor. Han ger ett eget exempel från ett kristet möte.

– Det var förbön, du vet, när alla kommer fram och ber. Där fanns en sådan här superandlig, överkarismatisk person. Plötsligt kastade hon sig bara bakåt och slog huvudet rakt i golvet. Sedan låg hon där och jag hörde hur hon upprepade: Varför var det ingen som tog emot mig? Varför var det ingen som tog emot mig? Då tänkte jag: Det här är sjukt.

För att hålla manipulation och destruktiva övertoner borta måste man bygga upp en sund miljö, säger han, där människor får tänka själva. Och, lika viktigt: där de får vara som de är. Han har själv med tiden insett att en hel del i kyrkan är rena manér, ibland byggda på passiv aggressivitet. Han berättar hur han, efter att ha blivit kristen, fick rådet att sälja sina Gucci-kepsar. Sådana passade inte längre, tydligen.

– Sedan insåg jag att det där var rena skitsnacket. Då beställde jag två nya från Frankrike.

HUR DET KOMMER ATT gå med Barmhärtighetens hus vet ingen. Det går runt, men nått och jämnt, tack vare gåvor från organisationer och privatpersoner. Ingen vet heller hur det kommer att gå för de kvinnor som bor där. De kan stanna upp till ett år, och sedan är planen att behålla kontakten med dem genom de organisationer och församlingar som Heart of Evangelism samarbetar med runt om i landet.

Och Sebastian Stakset själv då?

Han kommer snart på nytt att hamna i offentlighetens ljus. Liam Norberg, känd som skådespelare, författare och med ett förflutet som tungt kriminell, jobbar nämligen med en film baserad på hans liv. Sebastian Stakset ska själv spela huvudrollen. Den gamla Kartellen-medlemmen verkar helt enkelt inte få lov att lämna det förflutna bakom sig.

Å andra sidan: utan det skulle han inte kunna nå alla dessa människor i utanförskap.

– Det är slutet av filmen som är det viktiga, att det kan vända. Men hade det varit en sockersöt historia skulle människor som lever det här destruktiva livet inte kunna relatera till det. Det är genom att visa misären för vad den är som man ger människor hopp. ◀

Gotland är mer än vackra vyer.

Vi driver HVB med riktigt
medlemskap sedan 20 år
– och snart även utredningar!

info@ghvb.se
info@staple.se

ghvb.se
staple.se

0498-412 000
0498-225 268

GOTLÄNDSKA HVB

STAPLE
UNGDOMSHEM

Nu väntar socionomstudenterna med spänning på vilken C-uppsats som landets socialhögskolor röstar fram som vinnare.

Finalister i vår C-uppsatsstävling

LINUS GAMNIS & PONTUS KIHLESTEDT
Karlstads universitet

LINN BÖRJESON
Södertörns högskola

BENJAMIN SCHERER
Ersta Sköndal Bräcke Högskola

Uppsats: Ålder, ålderskodning och ålderism i det sociala arbetet

– Vår ålder har ett stort inflytande över våra liv och spelar en viktig roll i det sociala arbetet. Begreppets innebörd upplevs ofta som självklar trots att ålder kan syfta på olika saker. Därför ville vi undersöka socionomers föreställningar om ålder.

– Vi gjorde en kvalitativ studie med induktiv ansats och intervjuade fem socionomer. Diskursanalys användes som bearbetningsmetod.

– Resultatet visade att det fanns förväntningar om särskilda beteenden och egenskaper hos olika åldersgrupper. Yngre personer ansågs ha en hög status i samhället men låg status inom det sociala arbetet. Yngre socionomer sågs inte som lika kompetenta som äldre, eftersom yrkeserfarenhet kopplades till högre ålder. Ålder påverkade även känslan av grupptillhörighet och utanförskap på arbetsplatser. Det förekom också åldersdiskriminering i det sociala arbetet. För att motverka diskriminering är det viktigt att diskutera ålder inom både forskningen och praktiken.

Uppsats: Personal, metod och forskningsprojekt med strävan att förbättra det vardagliga livet för boende på gruppboenden

– Jag tittade på vilka hinder och möjligheter som personalen på en gruppboende upplevde i sitt arbete. Jag undersökte hur grundförutsättningarna såg ut för ett nytt arbetssätt som skulle implementeras, active support, som ska främja de boendes levnadsvillkor.

– Jag har använt implementeringsteori och kvalitativ metod där jag har gjort semistrukturerade intervjuer med fyra boendestödare på gruppboenden.

– Personalen uttryckte ett starkt engagemang och en vilja att göra livet så bra som möjligt för de boende. Men det var struligt eftersom de upplevde LSS-lagen som stor, svår att greppa och med spretiga mål. De uttryckte en vilja att få mer stöd och ledning i arbetet. Min slutsats blev att active support kan vara ett bra verktyg för att utveckla arbetet. Metoden innehåller tydliga mål, scheman och planer. Det finns även en "practice leader", en person som leder de anställda i arbetet när metoden implementeras.

Uppsats: Att vara vigd åt socialt arbete. En kvalitativ studie

– Jag har undersökt vilken betydelse vigningen har för diakoner. Vigningen sker i en ceremoni där den blivande diakonen lovar att efterkomma sitt uppdrag.

– Jag har gjort kvalitativa semistrukturerade intervjuer med nio diakoner inom Svenska kyrkan. Materialet tolkades i hermeneutisk tradition och analyserades utifrån Ashforths teori om rollövergångar.

– Vigningen är starkt identitetsskapande vilket medför en känsla av mening, kontroll och tillhörighet. Denna identitet genomsyrar diakonens hela liv, det finns en samstämmighet mellan vem man är på jobbet och på fritiden. Samtidigt måste diakonerna sätta upp gränser för att kunna kliva ur sitt arbete.

– Socionomer identifierar sig i högre utsträckning med sin yrkestitel än med professionen. För att stärka professionsidentiteten skulle man kunna införa ett moment som liknar vigning, en frivillig löftesgivning, vid examinerings-tillfället.

Konsulentstödda familjehem
i mellersta och södra Sverige

Familjehemspoolen har arbetat med konsulentstödda familjehem sedan 1992.

Konsulenter med gedigen kompetens och erfarenhet.
Hög tillgänglighet och en fördelaktig prisbild.

Kontakta vår samordnare

Caroline Åkerhielm
076-760 76 08

www.familjehemspoolen.se

Familjehemspoolen

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

**Forskar du om
barn i särskilt utsatta
levnadssituationer?**

OM JA
↓

**Sök Majblommans
forskningsbidrag!**

Majblomman stödjer forskning som syftar till att främja livssituationen för barn med fokus på barns rättigheter, inflytande och delaktighet.

Mer info och ansökan
på majblomman.se

MAJBLOMMAN

Vem vinner priset för Sveriges bästa C-uppsats?

Socialhögskolorna på samtliga universitet och högskolor väljer själva ut den bästa C-uppsatsen på respektive socionomutbildning. De utvalda uppsatserna publiceras på Socionomens hemsida och går därefter till final. När Socionomen publicerat alla bidrag utses en vinnare av en expertgrupp. Den vinnande författaren får ett stipendium på 10 000 kr, av Socionomen!

I DÖD BLIR LI

Uppståndelsekapellet är Lisa Sands favorit på kyrkogården. Den är ritad av Sigurd Lewerentz som var inspirerad av utgrävningar i Egypten. Interiören har därför egyptisk touch. Arkitekturen är vacker och stram.

ENS NÄRHET VET VIKTIGT

Att ta sig igenom en kris är som att vandra genom en mörk skog – ljuset finns på andra sidan. Lisa Sand som är socionom, medicine doktor och specialist inom palliativ vård, visar hur vi socionomer leder patient och anhörig ut ur pandemins depression.

FOTO JANN LIPKA TEXT LENA ENGELMARK

← Lisa Sand anländer till Skogskyrkogården från Norra sidan.

Lisa berättar att det ofta uppstår religiösa tankar när människan bearbetar existentiella frågor kring döden. Men vi lever i ett sekulariserat samhälle så för att inte sära någon försöker hon undvika kristna symboler.

17.25

Uppståndelsekapellet

Vi besöker en av Lisas favoritplatser, Uppståndelsekapellet.

Avskalat, stramt och därför inte uppskattat av alla – men en plats där det är lätt att förnimma kontakten med det eviga, det som är större än oss själva.

17:45

Gravar

Vi passerar flera anspråkslösa gravar. Hos dem som lever vidare väcker döden ofta existentiella frågor som har med mening, ensamhet och fortsättning att göra. Det är stora frågor som kan hanteras på många olika sätt. Här finns inget rätt eller fel.

18:10

Ger hoppet liv

Symboler blir ofta viktiga under en existentiell kris. De kan vara en hjälp att ge hoppet liv oavsett om man är troende eller inte och oberoende religiösa tillhörighet.

Ett levande ljus eller en vacker sten är exempel på symboler som inte låter sig fångas in av en särskild religiös tillhörighet eller speciell livsfilosofi. Symbolerna är större än så och kan förstås av alla.

18:50

Erfarenhet

I arbetet med palliativ vård är det en tillgång att ha erfarenhet av livets alla nyanser. Livserfarenhet ökar förståelse.

Så skapar du hopp

Vi är på väg ut ur pandemins kris. Hur finner vi vägar mot en ny ljusare framtid?

– När det oväntade som händer hotar bastryggheten i våra liv – hopp om framtid, bra ekonomi, hälsa och överlevnad – utvecklas en kris som blir existentiell. Pandemin hotar dessa värden och viruset har väckt vår dödsångest. När vi nu är på väg ut ur svårigheterna förväntas vi plötsligt leva som vanligt igen. Då är det lätt att förvilla sig och tro att krisen är över men den lever kvar tills sorgen läkt ut. Relationen till någon vi mist har upphört och även om kroppen inte längre finns är det i läkningsprocessen viktigt att den sörjande har någon att relatera till.

Krisen har olika faser; chockfas, reaktionsfas, bearbetningsfas och nyorienteringsfas. I vilken fas befinner vi oss nu?

– Vi behöver tänka både bearbetning och nyorientering. Kanske också reaktion. Ur ett samhällsperspektiv kommer mycket att handla om nyorientering eftersom man är ivrig att allt ska bli som vanligt igen. På ett personligt plan kommer det att vara många som fortfarande försöker förstå och bearbeta det de varit med om. En nyorientering tar olika lång tid för olika människor. Dels för att vi är olika och dels för att innebörden av de förluster vi gjort under en kris är olika.

Du poängterar att närvaron i de stödjande samtalen är viktig eftersom det innebär gemenskap, liv och trygghet. Hur kan man som kurator/socionom bäst förmedla närvaro?

– Närvaro förmedlar den som själv är närvarande.

Varför är förmedlingen av hopp så viktig i krisen?

– Hoppet är ett nödvändigt stöd när vi har det svårt, något som manar oss att orka vidare.

Hur förmedlar kuratorn/socionomen hopp på rätt sätt och vad händer då i den krisdrabbade individen?

– Hoppet föds inom oss själva. När vi gör det möjligt för en person att uttrycka det hon känner på det sätt hon förmår, och accepterar det hon förmedlar på ett respektfullt sätt, bidrar vi till att skapa förutsättningar för hoppet att spira. Vi skapar trygghet i mötet genom att vara närvarande och lyhörda. Du bör förmedla att det för de allra, allra flesta blir bättre genom att berätta om dina kunskaper om kriser och om krisens förlopp. På så sätt blir du ett ställföreträdande eller vikarierande hopp för någon som har det tungt.

18:30

Liv är överordnad död

På Skogskyrkogården finns inga höga gravstenar. Naturen, livet, är överordnad döden och ska därför synas och ta plats.

Gravarna är små och vilar bland ståtliga tallar eller andra träd, träd som är hemvist för fåglar och ekorrar.

Den som önskar ett ståtligt gravmonument hänvisas vänligt men bestämt till en annan kyrkogård.

19:20

Ur döden liv

Skogskyrkogården är full av vägar för det arkitekterna kallade "stödjande vandringar".

En av de vackraste, Sju brunnars väg, utgår från Uppenbarelsekapellet. Efter begravningsakten går man genom den mörka tallskogen, lämnar den bakom sig och närmar sig lövskog och ljus.

Liv – död – liv igen.

Stabbarpsgården

Vi är ett litet, väletablerat HVB som valt att behålla småskaligheten och hemkänslan i vår verksamhet. Vi tar emot flickor och pojkar från 14 år.

Vi har lång erfarenhet av att arbeta med ungdomar som har svåra beteendestörningar, neuropsykiatriska och psykiatriska diagnoser.

För platsförfrågan och info

Verksamhetschef Mia Möller
0739-329986

stabbarpsgarden.com

Svensk Handledarförening
i Psykosocialt Arbete

SÖKER NI KVALIFICERADE HANDLEDARE?

Svensk Handledarföreningens medlemmar har genomgått handledarutbildning på universitet, högskola eller motsvarande, har en akademisk grundutbildning och erfarenhet av egen handledning och superhandledning. En rikstäckande förteckning över godkända handledare och superhandledare finns på föreningens hemsida!

För handledare erbjuder föreningen ett forum för kollegialt nätverkande, stöd och professionell utveckling genom att erbjuda fortbildning, mentorskap mm.

Så, söker du handledare eller vill bli medlem, besök oss på

www.handledarforeningen.com

LSS-insatser med fokus på kommunikation

Mo Gård har över 70 års samlad erfarenhet och specialiserad kompetens kring kommunikation, utmanande uttrycksätt och kombinerade funktionsnedsättningar. Vi är ett stiftelseägt idéburet kunskapsföretag som erbjuder individanpassade helhetslösningar inom boende, daglig verksamhet och gymnasiesärskola till personer med intellektuell funktionsnedsättning och/eller autism.

Vi finns på flera platser i landet och har just nu lediga platser att erbjuda. Välkommen att besöka vår hemsida eller ta kontakt med våra kunniga rådgivare:

✉ radgivare@mogard.se ☎ 010-471 6700

mogard.se

MO GÅRD

FREDRIKSDAL

Ett utrednings- och behandlingshem
för familjer med barn i åldrarna 0-13 år
och blivande föräldrar

Tel. 0380 - 261 10
www.utredningshem.se

ANNONS

BOK-
NYHET!

Fanny Eklund & Sanna Halfdan

SIP

- samordnad
individuell plan

MÖTET PLANERINGEN PROCESSEN

GOTHIA
KOMPETENS

HUR FÅR MAN ALLA ATT DRA ÅT SAMMA HÅLL?

Är du på väg att kalla till ett SIP-möte eller har du blivit ombedd att delta på ett? Grattis, då har du en god hjälp på vägen – en konkret handbok om SIP-processen.

Hur kan man få alla att dra åt samma håll utan att anklaga eller utmana varandra? De flesta är överens om att en SIP är det bästa för individen som behöver samordnat stöd liksom för närstående. Men många som arbetar med de här frågorna tycker att SIP är komplicerat och svårt.

Nya boken *SIP – samordnad individuell plan. Mötet, planeringen, processen* är det perfekta stödet för förberedelse och genomförande av ett SIP-möte, och för den som ska leda det.

Fanny Eklund,
socionom.

Sanna Halfdan,
socionom.

LÄS MER & BESTÄLL PÅ GOTHIAKOMPETENS.SE

Debatt

Ingen vill bli utsatt för hot. Men när socialsekreteraren **undviker konflikt med klienten** finns risken att klienten kontrollerar handläggningen av sitt eget ärende. Vad göra?

Ingrid Skinner
socioonom och
leg. psykoterapeut

”JAG VET VAR DU BOR...”

Under 20 år var jag handledare inom socialtjänsten i bostadsområden som numera klassas som ”särskilt utsatta”. Handledningen rörde ärenden där barn befarades fara illa. Det hände att jag fick intryck att klienterna på olika, ibland subtila, sätt styrde handläggningen av ärendet. Jag skrev en artikel Klienten som handläggare som publicerades i Socionomen nr 5/1999. Reaktionen bland läsarna blev starka och en del gick till attack mot min person och människosyn – det förekom krav att Socionomen inte skulle publicera mina artiklar i framtiden.

GENOM ÄREN har hot mot personalen inom socialtjänsten ökat. Alltifrån klassikern ”jag vet var du bor” till hot mot socionomens familj och upprepade grova, verbala kränkningar. Attentat mot arbetsplatsen, bilen och det privata hemmet har förekommit.

Klienten anmäler till olika instanser och tar kontakt med massmedia som i alltför hög utsträckning är benägna att godta klienten som sanningsvittne. Angreppen från massmedia kan bli omfattande och grovt onyanserade. Massmedia som skriver om tvångsomhändertagande av barn känner inte till gällande lagstiftning och därför kan insatserna framstå som godtyckligt utförda av enskilda socialsekreterare. Dessa kan i sin tur inte nyansera klientens version på grund av tystnadsplikt och yrkesetiska skäl.

När socialsekreteraren undviker konflikt med klienten finns risken att klienten kontrollerar handläggningen

av sitt eget ärende. Särskilt förödande blir det om det finns barn som far illa som inte får den hjälp de behöver. Istället för att gå in med nödvändiga insatser ser socialsekreteraren mellan fingrarna vilket kan få ödesdigra konsekvenser för det utsatta barnet. Det gäller särskilt yngre barn där föräldrarna och hemmiljön står i fokus för ett eventuellt tvångsomhändertagande enligt LVU.

DE IDEOLOGISKA motsättningarna inom yrket har varit omfattande. Myter som ”alla föräldrar älskar sina barn, separationer barn-föräldrar är skadliga och bör undvikas, det finns inga hopplösa fall, det är aldrig för sent för en lycklig barndom” har omhulats. Det hävdas att det handlar om ”människosyn, solidaritet med utsatta grupper, ett ställningstagande mot klassförtryck”. Klienterna ses som hjälplösa offer för yttre omständigheter utan eget ansvar.

Sammantaget kan synsätten fungera som en ursäkt för att man inte fattar nödvändiga beslut och/eller vidtar erforderliga åtgärder. Särskilt laddat blir det när socialtjänsten ska handlägga ärenden som rör invandrare. Här råder tabun och oro för att framstå som rasister.

VEM VILL BLI KRÄNKT och förnedrad som ett återkommande inslag i arbetet? Vilken kvinna vill bli utsatt för grova sexuella tillmälen? Vem vill bli hotad till livet, riskera att bli fysiskt attackerad och ta emot hot riktade mot familj och hem? Det är inte svårt att förstå varför handläggare riskerar att göra avsteg från sin professionalitet.

Många står inte ut. Yrkeserfarna söker arbeten som är mindre betungande, omskolar sig, vidareutbildar sig, börjar

»Särskilt laddat blir det när handläggningen rör invandrare. Här råder tabun och oro för att framstå som rasister.«

forska eller blir konsulter. Långvariga sjukskrivningar som utmattningssyndrom kan bli följderna om man jobbar kvar.

På det individuella planet kan tvivel uppstå: "passar jag för yrket?"

Skuld känslor kan infinna sig när man tycker illa om klienten och hyser aggressiva känslor mot denne. Även skam i form av känslor av misslyckande och tvivel om man gör rätt. Här vill jag även nämna känslor av hopplöshet och vanmakt – troligtvis de mest tabubelagda av alla. Familjen och de egna barnen kan bli lidande. Här är det på sin plats att

göra tydligt att detta inte är generella reaktioner bland socialsekreterare utan bland dem som främst arbetar med utredningar i "utsatta områden".

PERSONLIGEN TROR jag inte att resurser i form av mer pengar är den enda lösningen. Insatser måste riktas specifikt mot socionomerna och deras arbetsmiljö. Syftet bör vara att socionomerna ska kunna arbeta utifrån sin kunskap och erfarenhet på ett professionellt sätt. Hur säkerställer vi detta? ◀

ANNONS

FAM-huset

HVB-HEM FÖR FAMILJER

Med barnet i fokus

Vi utför kvalitativa utredningar utifrån BBIC, evidensbaserade behandlingar och akutplaceringar. Vårt arbete grundar sig på **Signs of Safety**s lösningsfokuserade förhållningssätt där barnets trygghet och säkerhet är vägledande. Vi välkomnar föräldrar med barn upp till 13 år, samt familjer som väntar barn.

Vi har avtal med kommuner som ingår i SKL-avtalet, Region Skåne, Örebro kommun och Göteborgs region.

Välkommen att kontakta oss på 033-21 01 62, vi har öppet dygnet runt!

Du kan också kontakta: Elinor Sjölin, utrednings- och behandlingsansvarig, 073-920 93 34, elinor.sjolin@fralsningsarmen.se
Deni Molin, verksamhetschef, 073-920 48 32, deni.molin@fralsningsarmen.se

Sett, läst, hört

Handböcker på jobbet

FACKLITTERATUR

Barnkonventionen i socialtjänsten

av Åsa Ekman och Ann Rask Samuelsson
Gothia 2021

Hur utgår vi från ett barnrättsperspektiv i socialtjänsten? Nu finns en behändig bok som ger oss kunskap om barnets rättigheter, vilka krav rättigheterna ställer på offentliga aktörer och hur vi ska gå till väga för att leva upp till Barnkonventionen.

Boken inleds med ett kapitel om hur ungas livsvillkor ser ut idag. Författarna lyfter bland annat fram att självmord är den vanligaste dödsorsaken bland unga män 15-24 år och den näst vanligaste bland unga kvinnor – en varningssignal vi bör ta på allvar. Genom forskning vet vi att det finns stora chanser att stärka den unges övergång från barn till vuxen genom preventiva insatser i tidiga år.

Systematiska kapitel ger handläggaren vägledning i myndighetsutövningen. Efter varje kapitel finns diskussionsfrågor som gör det möjligt att relatera bokens innehåll specifikt till den enskil-

da socialsekreterarens aktuella ärende. Frågorna gör oss också uppmärksamma på brister i organisationen som hindrar oss att slå vakt om barnets rättigheter.

Lena Engelmark

FACKLITTERATUR

Etisk stress

av Lisa Bengtssell,
Anna Thoursie, Hen-
rik Åstrand Freidnitz
Studentlitteratur
2021

Att socionomer
kan befina sig i

moralisk, etisk stress i sin yrkesutövning är ingen hemlighet. Det gäller inte bara i socialtjänsten utan samtliga yrkesområden inom socialt arbete. Kritiker hävdar att politikernas makt att styra professionens arbete drabbar den hjälpbehövande. Socionomerna i sin tur står maktlösa i striden.

I situationer som dessa har vi användning av denna bok som vägleder oss när vardagens utmaningar blir övermäktiga. Boken är indelad i en teoretisk del och en praktisk manualbaserad del där vi får konkreta instruktioner i hur vi hanterar den etiska stressen. Genom att koppla samman dessa delar förstår vi varför vi reagerar på vissa sätt, vad som händer när vi gör det och hur vi kan förebygga stressen.

En användbar bok för dig som vill göra vardagen lite lättare och gladare!

Lena Engelmark

PODD: P1 DOKUMENTÄR, SVERIGES RADIO, 24/9 2021

Jag kommer inte gå på din begravning

Hammarby fotboll blir flykten från verkligheten.

Vi får följa Viktor, som senare byter namn till Joacim, och hans uppväxt med heroinmissbrukande föräldrar. Med ett alldeles för stort ansvar för sin yngre syster, familjehemsplaceringar som avlöser

varandra och känslomässiga svek lyckas Joacim ändå bevara kärleken till sina föräldrar och till livet. Du socionom som arbetar med beroendeproblematik, barn- och familj, har behållning av att lyssna på denna dokumentär.

Lena Engelmark

SETT, LÄST, HÖRT

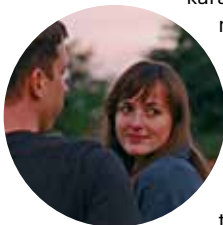
Höstens socionomfilmer!

AV FREDRIK SÖDERLUND

Världens värsta människa

Joakim Triers (ja, släktskap med dansken) sista fristående del i hans Oslo-trilogi är en känsloladdad karaktärsstudie om några människors inre lycka, tumult, tvivel och kaos. En liten film med stort djup som etsar sig fast länge. Vi följer Julia genom fyra år där hon pendlar mellan förhasade beslut, pojkvänner, skavda familjerelationer och stark idealism. Det finns ett finstilt vemod och en naturlig stillhet i berättandet som är svår att ta på. Se även de första filmerna "Reprise" och "Oslo, 31 augusti". De är minst lika drabbande.

Biopremiär den 19 november.
(Triart)

CODA

Ruby är en CODA (Child Of Deaf Adults) och sin övriga familjs hörande skyddsängel. De räknar med sin dotter när deras nystartade fiskeriföretag tar fart, samtidigt som Ruby har en sällsynt musikalisk begåvning som hon får chansen att använda. Filmen känns unik i sättet som den porträtterar ett funktionshinder, och hur de drabbade blir ofrivilligt bortkopplade från både sociala sammanhang och möjligheter. Sian Heders feel good-drama tog hem storvinst på ansedda filmfestivalen i Sundance och är en okomplicerad hjärtekrossare. Glöm inte att ta med näsdukar.
Biopremiär den 29 oktober
(Nordisk Film)

Sagan om Karl-Bertil Jonssons julafton

Vi känner igen storyn om den 14-åriga Karl-Bertil och hans utstakade väg att bli som sin far, varuhusdirektören Tyko. Idolen är Robin Hood och Karl-Bertil kämpar för de mindre bemedlade i samhället. Hans empati är främst riktad mot den fattiga flickan Vera och hennes syster på barnhemmet. Hannes Holms film är en färgglad filmfest för hela familjen. Den besitter kanske inte riktigt djupet från Tage Danielssons original, men bär upp det hela med charm och en svensk igenkänningsfaktor.

Biopremiär den 12 november
(SF Studios) Copyright Niklas Maupoix

ANNONS

NS NATIONELLA
SKYDDSINSATSER

Skyddat boende med psykosocialt stöd

Vi hjälper personer som lever under olika typer av hot som kan vara kopplade till hedersrelaterat våld, våld i nära relation, vittneskydd, avhopp från kriminella organisationer och nätverk samt stalking.

NYBYGGT SKYDDAT BOENDE MED HÖG GRAD AV STÖD OCH SKYDD

- Boende med 8 lägenheter, varav vissa handikappsanpassade, för hot- och våldsutsatta kvinnor med/utan medföljande barn
- Boendet är totalt 750 kvm, varav 350 kvm avser lägenheter och ca 400 kvm är funktions- och gemensamhetsutrymmen
- Medföljande husdjur får egen utgång
- Boendestödjare med erfarenhet och kompetens dygnet runt
- Ansvarig socionom och f.d. polis
- Inhägnad baksida med gård/lekplats för barn
- Samverkan med skolor lokalt och lärarstöd på boendet innan skolplacering
- Möjlighet att genomföra Trappansamtal
- Hög säkerhet i alla avseenden och kameraövervakning utvändigt, larm (överfall/skalskydd/personlarm)
- Boendet är hemligt och enskilt, men inte avlägset
- Transporter av säkerhetssamordnare eller säkerhetstransportörer
- Samtalsbehandlare för kris-/stödsamtal

Välkommen att kontakta oss vid förfrågan!

0708-130 818 • info@skyddsinsatser.se • www.skyddsinsatser.se

Dammsdal

Skola och boende för ungdomar inom autismspektrumtillstånd

Vi tar emot ungdomar från hela landet. De kommer till oss för att man trots omfattande insatser i hemkommunen inte fått skolgång och vardag att fungera. Vi anpassar studier, fritid och vardag. Vilket ökar möjligheterna att lyckas såväl med studier som social utveckling. Vi erbjuder fyra skolformer. Dammsdal arbetar med tydliggörande pedagogik.

Dammsdal | 643 92 Vingåker | Tel: 0151-52 43 00 | www.regionsormland.se/dammsdal

ANNONS

Skyddade boenden Stödboenden

Säkra och trygga lösningar med
individen i centrum!

070-108 15 15

info@hemstadenab.se

www.hemstadenab.se

Hemstaden

Ett möte leder till ett nytt möte

För en tid sedan fick jag ett mejl från Astrid. Hon skrev att hon mött en "fyr" från Stockholm. Bekantskapen hade visat sig vara mer än en bekantskap – och de blev "kærester". Nu ville Astrid tacka mig, skrev hon.

I tjugofem år arbetade jag på Insidan på Dagens Nyheter. Jag intervjuade psykologer, läkare, forskare, experter ... fast det jag bär med mig är alla möten med människor som personligt berättade om livets glädje och sorg.

"Astrid menade att det gäller att alltid försöka bevara livsgnistan; att aldrig förlora tron på sig själv och sina möjligheter. Man ska inte låta sig begränsas av andras åsikter om vad man kan klara av eller inte."

EN APRILDAG 2019 fick jag och fotografen Roger Turesson förmånen att träffa Astrid Siemens Lorenzen. Hon gick då sista året på gymnasiet hemma i Sønderborg på Jylland i Danmark. Astrid svarade på våra frågor genom att hennes ögon stannade på en bokstav på datorskärmens tangentbord. Så växte sakta ord och hela meningar fram. Därefter "läste" datorn upp vad hon skrivit.

FOTO: ???

Thomas Lerner

är journalist och författare

Ännu minns jag hur hon sökte vår blick för att försäkra sig om att vi verkligen uppfattat henne rätt.

I samband med födelsen fick Astrid en skada som innebär att hon inte kan kontrollera sina muskelrörelser och inte heller har ett talat språk. Den ögonstyrda datorn är därför hennes livlina. Att "prata" med ögonen kräver dock mycket koncentration och är ansträngande. Svaren från Astrid kom inte lika snabbt som jag, en ibland otålig journalist, var van vid. Men efter hand hittade vi ett sätt att kommunicera.

Mötet med Astrid påverkade mig starkt. Jag, med kanske omedvetna fördomar om funktionshinder, fick ta del av en ung människas livsöde. Fast framför allt minns jag den brinnande framtidstron. Astrid citerade den världsberömda brittiske fysikern

Stewen Hawkins, som var nästan helt förlamad och även han kommunicerade via en digital röstmaskin. "Det är inte de starkaste i en art som överlever, inte heller de som är mest lämpade, utan de som är bäst på att anpassa sig till förändringar. Det är viktigt att aldrig ge upp."

Astrid menade att det gäller att alltid försöka bevara livsgnistan; att aldrig förlora tron på sig själv och sina möjligheter. Man ska inte låta sig begränsas av andras åsikter om vad man kan klara av eller inte. Håll alltid hjärtat öppet för drömmar och var inte rädd för att försöka uppnå dem och stanna aldrig upp på grund av några hinder, menade Astrid.

UNDER DEN TID som gått sedan mötet den där aprildagen 2019 har hon och jag skickat några e-postbrev till varandra. Jag har berättat om hur lycklig jag är över att få möta mina barnbarn och att få se på livet på ett sätt som jag kanske glömt bort.

I ett meddelande nämnde Astrid att hon blivit kontaktad av en man från Sverige efter artikeln om henne i DN. Så i slutet av sommaren skrev hon att bekantskapen utvecklats till kärlek, att de blivit kærester. Ett möte ledde till ett nytt möte.

EFTER ATT JAG och Astrid träffades har jag funderat över mitt liv, mina tillkortakommanden och mina glädjämnen. Jag tänker på att vi ofta har förutfattade uppfattningar och tankar om dem vi träffar.

I höst har Astrid börjat sina studier till civilingenjör vid Danmarks tekniska universitet i Köpenhamn. Hon ska specialisera sig på medicinsk teknologi och avslutar sitt e-postbrev med att hon "glädes" sig. Det gör jag också. ◀

Besök oss på
Socionomdagarna
Monter A01.22

Gratis kompetensutveckling

Dela din kunskap är en webbutbildning för dig som möter människor med ekonomiska problem.

Dela din kunskap ger dig ökade kunskaper om privatekonomi och skuldsättning. Du får praktiska verktyg som du kan använda i ditt arbete. Utbildningen bygger på självstudier och du gör de fem kapitlen i din egen takt.

kronofogden.se/deladinkunskap

Dr Scott Miller

FIT (Feedback Informed Treatment)

- Malmö 7–8/2 + 8/3 2022
- Stockholm 10–11/2 + 10/3 2022

Effektiv hjälp till dina klienter

FIT är ett evidensbaserat system som går att använda oavsett metod, klient och arbetsplats.

Det ökar chansen att en klient blir hjälpt, halverar dropouts och minskar behandlings-sammanbrotten med 1/3.

Dr Miller är världsledande forskare, skapare av FIT och grundare av ICCE.

10% rabatt om fler än tre från samma arbetsplats.

Anmälan senast 7/1 2022. Mer information, pris och anmälan på waitong.se.

Vi kommer även att streama eventet.

JOURNAL DIGITAL

Vår sponsor som även levererar datastöd till FIT.

WAITONG UTBILDNING

070-295 24 99 | niklas@waitong.se | waitong.se

ANNONS

ERSTA
SKÖNDAL
BRÄCKE
HÖGSKOLA

Högskoleutbildning för yrkesverksamma Vårens uppdragsutbildningar

- Våld i nära relationer – bemöta, fråga och förstå (grundkurs), 7,5 hp
- Risk och skyddsbedömningar för våldsutsatta barn, iRiSk, 7,5 hp
- Psykisk ohälsa hos barn och unga, 7,5 hp
- Sorg, förlust och kris - psykosocialt stöd när livet är hotat, 7,5 hp
- Ledarskapsutbildning för chefer inom äldreomsorgen, 30 hp
- Handledning i psykosocialt arbete, 45 hp
- Civila samhället i samhället, 7,5 hp
- Existentiell vägledning, 7,5 hp
- Högskoleutbildning i LSS, 7,5 hp
- Socialrätt för arbetsledare, 7,5 hp
- Socialrätt inom individ- och familjeomsorgen, 15 hp

www.esh.se/uppdrag • uppdrag@esh.se • 08-555 051 19

Missa inte vårt

NYHETSBREV!

Håll utkik efter Socionomens nyhetsbrev. Senaste nytt om socialt arbete. Landar i din mejlbox torsdag morgon ojämna veckor.

Pssst...
Ombärlig
för dig som jobbar
inom socialt arbete
& psykoterapi

Socialtjänstforum 2022

– missa inte mötet mellan praktik och forskning

Datum: 3-4 februari 2022

Plats: Radisson Blu Scandinavia Hotel, Göteborg

Tema: Socialtjänst i förändring
Förebyggande arbete. Digitalisering. Kunskapsstyrning

Läs mer:
www.gu.se/evenemang/socialtjanstforum2022

Arrangörer:

VIDU NOVA

EMDR-UTBILDNINGAR

Ett större djup och bredd i ditt arbete?

Nu kan även kuratorer och socionomer lära sig EMDR

www.emdrutbildningar.se

S:t Lukas Gävleborg söker

leg. Psykoterapeut.

För mer info besök
www.sanktlukas.se/gavle-sandviken

ANNONS

SVERIGEHÄLSANS AKTUELLA UTBILDNINGAR

<p>GRUNDUTBILDNING I PSYKOTERAPI MED KBT-INRIKTNING (STEG-1 KBT)</p> <p>Kursstarter VT22: Malmö 28/1, Stockholm 10/2, Göteborg 4/3</p>	<p>GRUNDUTBILDNING I PSYKOTERAPI MED PSYKODYNAMISK INRIKTNING (STEG-1 PDT)</p> <p>Kursstart i Malmö 21 januari 2022</p>
<p>FAMILJEBEHANDLING MED KBT (8 DAGAR) UTREDNING, STÖD OCH BEHANDLING FÖR BARN, UNGA OCH FAMILJER</p> <p>Kursstart 16 november 2022 (Digitalt)</p>	<p>LÅGAFFEKTIVT BEMÖTANDE (2 DAGAR)</p> <p>Kursstart 17 november 2021 (Digitalt)</p>
<p>PARTERAPI MED KBT (2 DAGAR)</p> <p>Kursstart: 24 november (Digitalt)</p>	<p>ETTÅRIG KBT-UTBILDNING TILLÄMPNINGSBARA KBT-VERKTYG FÖR DIG SOM MÖTER MÄNNISKOR I STÖD OCH BEHANDLING</p> <p>Kursstart 18 november (Digitalt)</p>

040-698 60 00

WWW.SVERIGEHALSAN.SE

SVERIGEHÄLSAN

NÄSTA NUMMER

→ I din brevlåda den
6 december

KYRKANS ROLL?

Kommunen har det yttersta ansvaret för kommuninvånarna. Varför behöver vi då frivilligorganisationer? I juletid är kyrkan räddningen för många människor.

ANNONS

Trygga hem skapar starka människor!

Vi är specialister på placering i familjehem och erbjuder omsorgsfull uppföljning av familjehemsplaceringar i nära samarbete med kommunernas socialtjänst. Med vår långa erfarenhet vet vi vilket stöd familjehemmen behöver för att skapa trygghet och kontinuitet för barn och ungdomar.

Läs mer på familjehemsverksamheten.se
eller ring oss på 0515-180 30.

**Familjehems-
verksamheten**

Dags att stå på egna ben!

Kim blev som 16-åring placerad på VoB:s behandlingshem Amra i Kristianstad, pga. en mycket otrygg hemmiljö. Efter en tid på Amra flyttade han över till en av VoB:s stödboendelägenheter. Kim tar nu, strax innan 19-årsdagen, nästa kliv vidare till full självständighet i en helt egen lägenhet. Läs mer om Kims resa och VoB:s vårdkedjor på vår hemsida och blogg!

Välkommen att kontakta oss!

Rikard Jönsson
Verksamhetschef Lägenhets- och stödboendet
0700-80 60 96
rikard.jonsson@vob.se

Jenny Tapper
Verksamhetschef Amra
0736-22 75 62
jenny.tapper@vob.se

VoB driver HVB, skyddat boende, lägenhetsboenden och familjehem.
Bolaget är kommunägt, drivs utan vinstsyfte och är kvalitetscertifierat enligt ISO 9001.

vob.se

Välkommen till våra digitala föreläsningar

Fyll på med inspiration och kunskap via våra kostnadsfria digitala föreläsningar. Vi sätter fokus på högaktuella ämnen och bjuder in intressanta föreläsare.

Kommande föreläsningar:

- 29 okt - Trauma som smittar
- 12 nov - Connect - ett traumamedvetet program baserat på anknytningsteori
- 10 dec - Ätstörningar - för dig som arbetar med ätstörningar

För mer information och anmälan: www.humana.se/kalendarium

Alla har rätt till ett *bra* liv.

www.humana.se/iof | Ledande inom individ- och familjeomsorg

Humana